

**ÖĞRENCİLERİN SOSYAL BİLGİLER
DERSİNDE SANAL MÜZE KULLANIMI
HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ:
İSTANBUL ÖRNEĞİ**

Ceylan ÇINAR
Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Prof. Dr. Ahmet Ali GAZEL
Ağustos, 2021
Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ÖĞRENCİLERİN SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE SANAL
MÜZE KULLANIMI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ:
İSTANBUL ÖRNEĞİ**

Hazırlayan
Ceylan ÇINAR

Danışman
Prof. Dr. Ahmet Ali GAZEL

AFYONKARAHİSAR 2021

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “**Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinde Sanal Müze Kullanımı Hakkındaki Görüşleri: İstanbul Örneği**” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

13/08/2021

İmza

Ceylan ÇINAR

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ENSTİTÜ ONAYI

| | | |
|---------------------------------|--|--|
| Öğrencinin | Adı- Soyadı | Ceylan ÇINAR |
| | Numarası | 170683109 |
| | Anabilim Dalı | Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı |
| | Programı | Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı |
| | Program Düzeyi | <input checked="" type="checkbox"/> Yüksek Lisans <input type="checkbox"/> Doktora <input type="checkbox"/> Sanatta Yeterlik |
| Tezin Başlığı | Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinde Sanal Müze Kullanımı Hakkındaki Görüşleri: İstanbul Örneği | |
| Tez Savunma Sınav Tarihi | 13/08/2021 | |
| Tez Savunma Sınav Saati | 13.00 | |

Yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez, Afyon Kocatepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek oy birliği – oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Elbeyi PELİT
MÜDÜR

ÖZET

ÖĞRENCİLERİN SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE SANAL MÜZE KULLANIMI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ (İSTANBUL ÖRNEĞİ)

Ceylan ÇINAR

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

Ağustos, 2021

Danışman: Prof. Dr. Ahmet Ali GAZEL

Bu çalışma öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde sanal müze kullanımı hakkında görüşlerini belirlemek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji desenine göre hazırlanmıştır. Çalışma 2020-2021 eğitim öğretim yılının 2. yarısında İstanbul ili Arnavutköy ilçesinde bulunan bir ortaokulda 7. sınıfta öğrenim gören 100 öğrenci ile sınırlıdır. Çalışmada öğrencilere ilk olarak ‘Kurtuluş Savaşı Müzesi’ ve ‘Cumhuriyet Müzesi’ sanal olarak gezdirilmiştir. Öğrencilerin sanal müzeleri bilinçli bir şekilde gezebilmeleri için 2 etkinlik yaprağı dağıtılmış ve verilen görevleri yapmaları istenmiştir. Etkinlik sonrası öğrencilere, araştırmacı tarafından hazırlanan açık uçlu sorulardan oluşan anket formu dağıtılmış ve düşünceleri alınmıştır. Öğrencilerin anket sorularına verdikleri cevaplar betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiştir. Verilerin analizi sonucunda çalışmaya katılan öğrenciler, gerçek müze gezilerini müze atmosferini yansıtmaması, eserlere dokunulamaması, eserlerin canlı görülememesi gibi nedenlerden dolayı sanal müze gezilerine tercih etmişlerdir. Fakat sanal müze uygulamasının müzeye ulaşımında birçok engeli ortadan kaldırdığı için derslerde kullanımının Sosyal Bilgiler dersini öğrenmelerine katkı sağlayacağını belirtmişlerdir. Sonuç olarak anket sorularına verilen cevaplara göre öğrenciler sanal müze gezilerinin Sosyal Bilgiler dersini öğrenmelerini kolaylaştırdığını ve derslerine fayda sağladığını ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, müze, sanal müze.

ABSTRACT

STUDENTS' OPINIONS ON THE USE OF VIRTUAL MUSEUMS IN SOCIAL STUDIES COURSE (A CASE FROM ISTANBUL)

Ceylan ÇINAR

**AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF TURKISH AND SOCIAL SCIENCES EDUCATION**

August, 2021

Advisor: Prof. Dr. Ahmet Ali GAZEL

This study was prepared according to the phenomenology design, which is one of the qualitative research methods, in order to determine the opinions of the students about the use of virtual museums in the Social Studies course. The study is limited to 100 students studying in the 7th grade of a secondary school in Arnavutköy district of Istanbul in the 2nd semester of the 2020-2021 academic year. In the study, the students were first given a virtual tour of the 'Liberation War Museum' and the 'Republican Museum'. In order for the students to visit the virtual museums consciously, 2 activity sheets were distributed and they were asked to complete the given tasks. After the activity, a questionnaire consisting of open-ended questions prepared by the researcher was distributed to the students and their opinions were taken. The answers given by the students to the survey questions were analyzed by descriptive analysis method. As a result of the analysis of the data, the students who participated in the study preferred real museum tours to virtual museum tours for reasons such as not reflecting the museum atmosphere, not touching the artifacts, and not seeing the artifacts live. However, they stated that since the virtual museum application eliminates many obstacles in reaching the museum, its use in the lessons will contribute to their learning of the Social Studies course. As a result, according to the answers given to the survey questions, the students stated that virtual museum tours facilitated their learning in the Social Studies course and benefited their lessons.

Keywords: Social Studies, museum, virtual museum.

ÖN SÖZ

Bu tezde öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde sanal müze kullanımı hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Tez çalışması 2020-2021 eğitim öğretim yılında 7. sınıfta öğrenim görmekte olan 100 öğrenci ile yürütülmüştür. Çalışma sonucunda sanal müze gezilerinin öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersini anlamalarına katkı sağlayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Lisans ve yüksek lisans öğrenimim sürecinde yardımlarına başvurduğum, engin tecrübesi ve bilgisi ile desteklerini üzerimden esirgemeyen sayın danışman hocam Prof. Dr. Ahmet Ali GAZEL'e, tez çalışmam boyunca beni yüreklendiren ve desteğini tezimin her aşamasında hissettiğim sayın hocam Dr. Öğr. Üyesi Ceren UTKUGÜN'e ve tez çalışması sürecimde bana yol gösteren ve bilgilerine başvurduğum sayın hocam Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Kürşat KOCA'ya teşekkürlerimi sunuyorum.

Ayrıca eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi desteklerini üzerimden hiç çekmeyen aileme ve çalışmam boyunca desteğini üzerimde hissettiğim değerli arkadaşlarım Ayşe TEKİN'e ve Fulya KAYACAN'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Ceylan ÇINAR
2021, Afyonkarahisar

İÇİNDEKİLER

| | Sayfa |
|-------------------------------------|-------|
| YEMİN METNİ..... | ii |
| ENSTİTÜ ONAYI | iii |
| ÖZET | iv |
| ABSTRACT | v |
| ÖN SÖZ | vi |
| İÇİNDEKİLER..... | vii |
| TABLolar LİSTESİ | ix |
| SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ..... | x |
| GİRİŞ..... | 1 |

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

| | |
|---|-----------|
| 1. SOSYAL BİLGİLER | 5 |
| 1.1. SOSYAL BİLGİLER TANIMLARI | 5 |
| 1.2. SOSYAL BİLGİLER- SOSYAL BİLİMLER İLİŞKİSİ | 6 |
| 1.3. SOSYAL BİLGİLERİN DÜNYA ÜZERİNDEKİ GELİŞİMİ | 6 |
| 1.4. SOSYAL BİLGİLERİN TÜRKİYE'DEKİ GELİŞİMİ | 7 |
| 2. MÜZELER..... | 8 |
| 2.1. MÜZE NEDİR? | 8 |
| 2.2. DÜNYADA MÜZELERİN GELİŞİMİ | 9 |
| 2.3. TÜRKİYE'DE MÜZELERİN GELİŞİMİ | 9 |
| 2.4. MÜZE TÜRLERİ..... | 11 |
| 2.5. MÜZELERİN İŞLEVLERİ..... | 12 |
| 2.6. MÜZE VE EĞİTİM | 13 |
| 2.7. MÜZE GEZİSİNİN AVANTAJLARI | 14 |
| 2.8. MÜZE GEZİSİNİN SINIRLILIKLARI..... | 14 |
| 2.9. SOSYAL BİLGİLER VE MÜZE..... | 15 |
| 2.9.1. Sosyal Bilgiler Dersinin Özel Amaçları Ve Müzeler | 16 |
| 2.9.2. Sosyal Bilgiler Dersinde Kazandırılması Hedeflenen Beceriler Ve Müzeler | 18 |
| 2.9.3. Sosyal Bilgiler Programı ve Müzeler | 18 |
| 2.9.4. Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Gezisi Yapılabilecek Konu Alanları | 19 |
| 3. SANAL MÜZE..... | 21 |
| 3.1. SANAL MÜZE NEDİR? | 21 |
| 3.2. DÜNYA'DA SANAL MÜZELERİN GELİŞİMİ..... | 22 |
| 3.3. TÜRKİYE'DE SANAL MÜZELERİN GELİŞİMİ..... | 23 |
| 3.4. SANAL MÜZE ÇEŞİTLERİ | 25 |
| 3.5. SANAL MÜZENİN KATKILARI..... | 26 |
| 3.6. SANAL MÜZE GEZİSİ ÖNCESİ YAPILACAK HAZIRLIKLAR | 28 |
| 3.7. SANAL MÜZE VE EĞİTİM | 28 |
| 3.8. SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE SANAL MÜZE KULLANIMI | 29 |
| 4. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR..... | 30 |

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

| | |
|---|----|
| 1. ARAŞTIRMA DESENİ..... | 33 |
| 2. ÇALIŞMA GRUBU | 33 |
| 3. VERİ TOPLAMA ARACI..... | 37 |
| 4. VERİLERİN TOPLANMASI VE ANALİZİ..... | 38 |

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

| | |
|---|----|
| 1.SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE MÜZE KULLANIMININ KONULARI ÖĞRENMEYE KATKI SAĞLAMASI HAKKINDA ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ | 40 |
| 2.MÜZE GEZİSİNİ SANAL MÜZEDEN AYIRAN NOKTALAR HAKKINDA ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ | 42 |
| 3.ÖĞRENCİLERE GÖRE SANAL MÜZELERİN AVANTAJLARI..... | 45 |
| 4.ÖĞRENCİLERE GÖRE SANAL MÜZELERİN DEZAVANTAJLARI..... | 47 |
| 5.SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE SANAL MÜZE KULLANIMI HAKKINDA ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ | 49 |
| 6.SANAL MÜZE GEZİSİ YAPARKEN ÖĞRENCİLERİN YAŞADIKLARI SIKINTILAR HAKKINDAKİ GÖRÜŞLER..... | 52 |
| 7.ÖĞRENCİLERİN SANAL MÜZE GEZİLERİNİ DEVAM ETTİRME KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ..... | 53 |
| SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER..... | 56 |
| KAYNAKÇA..... | 59 |
| EKLER | 63 |

TABLULAR LİSTESİ

| | Sayfa |
|---|-------|
| Tablo 1. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda Öğrencilere Kazandırılması Gereken Beceriler | 18 |
| Tablo 2. 2018 yılı MEB Öğretim Programı Doğrultusunda Müze Gezisi Yapılabilecek Kazanımlar | 19 |
| Tablo 3. Çalışma Grubunun Cinsiyet Dağılımı | 34 |
| Tablo 4. Öğrencilerin Anne Eğitim Durumlarının Hesaplanması | 34 |
| Tablo 5. Öğrencilerin Baba Eğitim Durumlarının Hesaplanması..... | 34 |
| Tablo 6. Sanal Müze Etkinliğine Bağlanılan Cihaz Durumu | 35 |
| Tablo 7. Öğrencilerin Bilgisayar ve Genel Ağ Kullanabilmeleri Hakkındaki Öz Değerlendirmeleri..... | 35 |
| Tablo 8. Öğrencilerin Müze Gezisi Yapma Durumları | 35 |
| Tablo 9. Öğrencilerin Gezdikleri Müzeler..... | 36 |
| Tablo 10. Öğrencilerin Etkinlik Öncesi Sanal Müze Gezisi Yapma Durumları..... | 37 |
| Tablo 11. Öğrencilerin Gezdikleri Sanal Müzeler..... | 37 |
| Tablo 12. Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Kullanımının Konuları Öğrenmeye Katkı Sağlaması Hakkında Öğrenci Görüşleri | 40 |
| Tablo 13. Müze Gezilerini Sanal Müzelerden Ayıran Noktalar Hakkında Öğrenci Görüşleri..... | 42 |
| Tablo 14. Öğrencilere Göre Sanal Müzelerin Avantajları | 46 |
| Tablo 15. Öğrencilere Göre Sanal Müzelerin Dezavantajları..... | 48 |
| Tablo 16. Sosyal Bilgiler Dersinde Sanal Müze Kullanımı Hakkında Öğrenci Görüşleri | 50 |
| Tablo 17. Sanal Müze Gezisi Yaparken Öğrencilerin Yaşadıkları Sıkıntılar | 52 |
| Tablo 18. Öğrencilerin Sanal Müze Gezilerini Devam Ettirme Konusundaki Görüşleri | 53 |

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

ICOM: International Council of Museums

Akt.: Aktaran

Ed: Editör

TDK: Türk Dil Kurumu

NCSS: Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

KTB: Kültür ve Turizm Bakanlığı

UNESCO: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü

SB: Sosyal Bilgiler

GİRİŞ

Araştırmanın Amacı

2005 yılında eğitim programında meydana gelen değişikliklerle ezbere dayalı bir öğretim anlayışından öğrencinin aktif olduğu, keşfederek öğrenebileceği öğretim anlayışa geçilmiş ve öğrenme ortamları da buna bağlı olarak değişim göstermiştir. Müzeler öğrencilerin keşfederek öğrenmesini sağlayan ortamlar oluşturarak yeni eğitim programı kapsamında derslerde sıklıkla kullanılabilen mekanlara dönüşmüşlerdir. Müzeler aynı zamanda öğrencilere birinci elden kaynaklar sunarak öğrenmeyi somutlaştırmakta ve bilgilerin kalıcı hale gelmesini sağlamaktadır.

Sosyal Bilgiler dersi, ilk ve ortaokul basamaklarında okutulan tarih, coğrafya, arkeoloji, antropoloji, sosyoloji gibi birçok disiplinin sentezlenmesi ile oluşmuş mihver bir derstir. Sosyal Bilgiler dersinin en önemli amaçlarından biri geçmişten gelen kültürel varlığına sahip çıkan bireyler yetiştirmektir. Bu amaç doğrultusunda; kültürel miras öğelerinin, teknoloji ve bilimle ilgili eserlerin, doğa tarihiyle ilgili koleksiyonların sergilendiği müzelerin Sosyal Bilgiler dersinde kullanılması son derece önemlidir. Müzeler öğrencilerin kültürel mirasa sahip çıkmasını sağlamakta ve geçmişle gelecek arasında köprü kurulmasını amaçlamaktadır. Aynı zamanda müzeler, Sosyal Bilgiler dersi kapsamında her türlü öğrenme ürününün sergilenebileceği mekanlar olarak karşımıza çıkar. Müzelerde sergilenen ürünlerle Sosyal Bilgiler dersinde öğretilen konular örtüşmekte ve birbirlerini tamamlayıcı bir rol oynamaktadır. Bu nedendir ki müzeler Sosyal Bilgiler dersinde öğretmenlerin sıklıkla başvurduğu öğrenme alanları haline gelmiştir.

Teknolojinin hızlı gelişimi, birçok alanın kendisini revize etmesini sağlamıştır. Gelişen teknoloji müzelere de yeni bir soluk katmış, müze ürünlerinin dijital bir ortamda sergilenme fikrini ortaya çıkarmıştır. Sanal bir ortamda sunulan müzeler, müzeciliği okula taşıyarak, eğitime büyük katkılar sağlamaktadır. Bunun yanı sıra sanal müzelerin zaman, mekan, imkan kısıtlamasını ortadan kaldırması özellikle eğitimde kendisine gösterilen ilgiyi artırmaktadır. Sanal müze sayesinde dünyanın diğer ucundaki müzeler dahi sınıfa taşınmakta etkili bir öğretim gerçekleştirilmektedir. Müzelere gitme fırsatı yakalayamadığımız zamanlarda sanal müzeler kurtarıcı rol üstlenmektedir.

Bu araştırmada Sosyal Bilgiler dersinde sıklıkla kullanılan sanal müzeler hakkında öğrenci görüşlerini belirlemek amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Önemi

Sosyal Bilgiler dersi, içerisinde birçok soyut kavramı barındıran bir derstir. Öğretmenler soyut kavramları aktarırken öğrencilerin zihinlerinde yeni bir şema oluşturmakta zorlanmaktadır. Bu durumda öğrenme tam gerçekleşmemekte ve öğrenilenler kısa sürede unutulmaktadır. Ders öğretmenleri soyut kavramları somutlaştırmak, öğrenmeleri kalıcı hale getirmek için öğrenme ortamlarını zenginleştirmeye çalışmaktadır. Müzelerde sergilenen koleksiyonların birçoğu Sosyal Bilgiler dersinde öğretilen konuları kapsamaktadır. Bu durum müzelerin Sosyal Bilgiler dersinde öğretmenler tarafından sıklıkla başvurduğu mekanlara dönüşmüştür. Zengin bir öğrenme ortamı oluşturarak öğrenmenin kalıcı hale getirilmesinde önemli rol oynayan ve teknoloji ile birleşerek sanal hale dönüşebilen müzelerin, öğrenciler tarafından nasıl algılandığını bilmek ve eksik yönlerinin tespit edilerek derslerde kullanmasını sağlamak sanal müzelerden alınacak fayda için son derece önemlidir.

Yapılan araştırmada öğrencilerin sanal müze kullanımı hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Sanal müzelerden derslerde etkin bir şekilde verim alınabilmesi için öğrenci görüşlerinin alınması son derece önemlidir.

Problem Cümlesi

Sosyal Bilgiler dersi disiplinler arası yaklaşımla oluşmuş bir ders olarak okullarda okutulmaktadır. Bünyesinde tarih, coğrafya, antropoloji, arkeoloji, sosyoloji, sosyal psikoloji, ekonomi gibi birçok disiplini barındırmaktadır. Özellikle Sosyal Bilgiler dersi kapsamında tarih konuları işleneceği zaman, müze ve sanal müzeye duyulan ihtiyaç daha da artmaktadır. Literatürdeki yapılmış çalışmalarda müze ve sanal müze gezilerinin öğrenme ortamını zenginleştirerek öğrenmeyi eğlenceli hale getirdiği yer almaktadır. Fakat öğrencilerin bu etkinlikler hakkında ne düşündüklerinin öğrenilmesi varsa eksiklerinin giderilmesi derslerde sanal müzelerin kullanımının verimini artıracaktır. Bu araştırmada; 7. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde kullanılan sanal müzeler hakkındaki görüşlerini öğrenmek amaçlanmıştır.

Bu araştırmanın problem cümlesi ‘7. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde sanal müze kullanımı hakkındaki görüşleri nelerdir?’ şeklindedir.

Alt Problemler

1. 7. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde sanal müze gezileri hakkındaki görüşleri nelerdir?

2. 7. sınıf öğrencilerinin sanal müze kullanımında yaşanan zorluklar hakkındaki görüşleri nelerdir?

3. 7. sınıf öğrencilerinin sanal müzelerin avantajları ve dezavantajları hakkındaki görüşleri nelerdir?

4. 7. sınıf öğrencilerinin müze ve sanal müze ayırımına ilişkin görüşleri nelerdir?

Sayıtlılar

1. Öğrencilerin sorulara içtenlikle cevap verdikleri varsayılmaktadır.

2. Görüşleri alınan 7. sınıf öğrencilerinin İstanbul'da öğrenim görmekte olan öğrencileri temsil ettikleri varsayılmaktadır.

3. Öğrencilerin sanal müze gezilerini ve dağıtılan etkinlikleri yaptıkları varsayılmaktadır.

4. Araştırmada kullanılan kaynakların yeterli olduğu varsayılmaktadır.

5. Araştırmada kullanılan soru cümlelerinin öğrencilerin görüşlerini almada yeterli olduğu varsayılmaktadır.

Sınırlılıklar

1. Araştırma İstanbul ili Arnavutköy ilçesinde bulunan Halis Kutmangil Ortaokulu 7. sınıfta öğrenim görmekte olan 100 öğrenci ile sınırlıdır.

2. Araştırma 2020-2021 eğitim öğretim yılı bahar dönemini kapsamaktadır.

3. Araştırma, veri toplama aracı olarak geliştirilen ankette yer alan 9 adet açık uçlu soru ile sınırlıdır.

Tanımlar

Eğitim: Bireyin fiziksel, ruhsal, zihinsel her türlü davranışlarını istendik yönde değiştirilmesi ve geliştirilmesi, yeni yetenek, bilgi, davranış kazandırılmasına denir (Akyüz, 2003).

Sosyal Bilgiler: MEB, (2005). Sosyal Bilgiler tanımını şu şekilde yapmıştır:

“Bireyin toplumsal var oluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşimini geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir.”

Müze: “Sanat ve bilim eserlerinin veya sanat ve bilime yarayan nesnelerin saklandığı, halka gösterilmek için sergilenen yer veya yapı.” (TDK, 2021).

Sanal Müze: “Sanal müzeler, değişik medya kullanımlarıyla hazırlanmış nesnelere ve bunlara ait bilgileri barındıran, dünya çapında erişimini olanaklı kılmak amacıyla fiziksel anlamda bir mekâna ihtiyaç duymayan, somut koleksiyonu olmayan müzelerdir.” (MEB, 2019).

Sanal Tur: “Bir mekânın ya da müzenin, ileri düzey fotoğrafçılık tekniği kullanılarak üretilen fotoğraflarının, özel programlar aracılığı ile birleştirilip internet ortamına aktarılmasıdır.” (MEB, 2019).

Teknoloji: Bireyin ihtiyaçlarına kestirme yoldan ulaşılabilmesi ve bulunduğu alandan maksimum fayda alabilmesi için bilgileri örgütsel süreçlere uyarlaması işidir (Eren, 1982).

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

1. SOSYAL BİLGİLER

1.1. SOSYAL BİLGİLER TANIMLARI

Sosyal Bilgiler dersinin tanımı 20. yüzyıla kadar pek çok kişi tarafından yapılmaya çalışılmış fakat Sosyal Bilgiler ders içeriğinin, amaç ve yönteminin ne olmasıyla ilgili ortak bir yola varılmamıştır. İlk kez 1970 yılında Barth ve Shermis tarafından Sosyal Bilgiler tanımı ile ilgili ortak bir mutabakat sağlandıysa da Soğuk Savaş dönemine kadar farklı tanımlar yapılmaya devam edilmiştir. Michalis, Shung ve Beery gibi bilim insanları, yeni bir tanımlama yapmanın Sosyal Bilgilere katkı sağlamayacağını düşünüp yapılan mevcut tanımları listelemişlerdir (Öztürk, 2012).

Sosyal Bilgiler eğitimi ile ilgili bilgi üreten ve bu alanda en büyük kuruluşlardan biri olan ABD Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (NCSS) şöyle bir tanım yapmıştır:

“Sosyal Bilgiler, sosyal ve beşerî bilimleri vatandaşlık yeterliklerini geliştirmek amacıyla kaynaştıran bir çalışma alanıdır. Okul programı içinde Sosyal Bilgiler, antropoloji, arkeoloji, ekonomi, coğrafya, tarih, hukuk, felsefe, siyaset bilimi, psikoloji, din ve sosyolojinin yanı sıra beşerî bilimler, matematik ve doğa bilimlerden kendine mal ettiği içerik üzerinde sistematik ve eşgüdümlü bir çalışma sağlar. Sosyal Bilgilerin öncelikli amacı, karşılıklı olarak birbirine bağlı bir dünyada, kültürel farklılıkları olan demokratik bir toplumda, genç insanlara bilgiye dayalı ve mantıklı karar alabilme yeteneklerini geliştirmede yardımcı olmaktır.” (Savage ve Armstrong, 1996’dan akt. Öztürk, 2012:4).

Erden (tarihsiz), Sosyal Bilgiler, içerisinde sosyal bilimlerin birçok dalından bilgiyi barındıran, iyi bir vatandaş yetiştirme hedefinde olan ve yaşama dayalı her türlü becerinin, değerın kazanılabileceği bir derstir.

Sönmez, (2005: 455), “Sosyal Bilgiler toplumsal gerçekle kanıtlanmaya dayalı bağ kurma süreci ve bunun sonucunda edinilen bilgiler şeklinde tanımlamıştır.”

Sosyal Bilgiler ile ilgili yapılan tanımlara bakıldığında; dersin İlköğretim basamağında okutulduğu, dersin en önemli hedefinin iyi bir vatandaş yetiştirmek olduğu anlaşılmaktadır. Birçok beceri ve değerın kazandırıldığı, çok disiplinli yapısı bulunan Sosyal Bilgiler dersi; yaşamdan birçok kesiti içerisinde barındırmakta ve aynı zamanda Sosyal Bilimlerin çalışma alanıyla paralellik göstermektedir (Yaşar ve Bayır, 2010).

1.2. SOSYAL BİLGİLER- SOSYAL BİLİMLER İLİŞKİSİ

Sosyal bir varlık olan insanın var olduğu her alanda çevresindekilerle girdiği etkileşim, bilimin konusu olmuş ve on dokuzuncu yüzyıldan itibaren "Sosyal Bilimler" adıyla anılmaya başlanmıştır (Turgut, 2015).

Sosyal bilimler toplumun bir ferdi olan insanın diğer insanlarla olan ilişkisini incelemekte ve insanların yapmış olduğu faaliyetleri konu almaktadır. Sosyal bilimler en genel anlamda toplumların incelendiği disiplinlerdir. İlgilendiği alan ise toplum içindeki insan etkinlikleridir (Köstüklü, 2001). Sosyal bilimler insana dair her şeyi kendi içinde disiplinler oluşturarak incelemekte ve üstlendiği misyon gereği de toplumu eğitme amacını taşımaktadır. İşte burada devreye etkin vatandaş yetiştirme hedefinde olan ilk ve ortaokullarda ders olarak okutulan Sosyal Bilgiler dersi girmektedir. Sosyal Bilgiler de konusu insan olan her bilgiyi bünyesinde barındırmakta ve öğrencilere sunmaktadır.

1.3. SOSYAL BİLGİLERİN DÜNYA ÜZERİNDEKİ GELİŞİMİ

Sosyal Bilgiler dersinin tarih sahnesine ne zaman çıktığı net olarak bilinmese de içerisinde bulunan konuların ilkçağlarda Yunan, Çin, Roma, Mısır gibi uygarlıklar tarafından işlendiği bilinmektedir (Özmen, 2015).

Sosyal Bilgiler kelimesi ilk kez 19. yy başında ABD tarafından ortaya atılmıştır. ABD’de o senelerde sosyal kelimesi; sosyal gelişme, sosyal gerçek, sosyal eğitim vb. şekillerde çok sık kullanılmıştır (Hertzberg, 1981’den akt. Doğanay, 2008:78).

18. yy sonlarına yaklaşırken Amerika’da hızlı endüstrileşme sürmüştü ve dünyanın çeşitli bölgelerinden insanlar Amerika’ya çeşitli sebeplerle göç etmiştir. Hem endüstrileşen dünyaya ayak uydurmak hem de Amerika’ya göç eden kişilere kültürü benimsetip kendilerini Amerikalı gibi hissetmelerini sağlamak için işe eğitimden başlanmak istenmiştir. Fakat o dönemdeki tarih anlayışı, güncel konularla ilgilenmemiş ve sorunları göz ardı etmiştir. Tarih dersleri o dönemde ezberci bir sistemle geçmişin kronolojik sırayla verilmesinden ibarettir. Eğitimde reform yapabilmek adına 1916 yılında Ulusal Eğitim Birliği tarafından “Ortaöğretimde Sosyal Bilgiler” adında bir rapor yayınlanmıştır. Bu rapordan sonra Sosyal Bilgiler John Dewey ve James Harvey Robinson’un da düşüncelerinin katkısıyla demokratik bir toplum için vatandaşlık eğitimi verme görevini üstlenmiştir (Louisiana Council for the Social Studies, 1993’ten akt. Doğanay, 2008:78).

Sosyal Bilgiler dersi tarih, coğrafya ve yurttaşlık bilgisi adıyla temelde üç disiplinden oluşmuş ve toplumun ihtiyaçlarına göre içerik yeniden düzenlenmiştir. 1916 yılı itibari ile ders, Sosyal Bilgiler adı altında okutulmuştur (Sönmez, 2010: 6).

1.4. SOSYAL BİLGİLERİN TÜRKİYE’DEKİ GELİŞİMİ

Türkiye’de Sosyal Bilgiler dersinin ‘Sosyal Bilgiler’ adı ile ortaya çıkışı yenidir. Fakat Sosyal Bilgiler dersi içerisinde yer alan tarih, coğrafya ve yurttaşlık bilgisi derslerinin kökeni Osmanlı Devleti’ne dayanmaktadır. 1869 Maarifi Umumiye Nizamnamesi’nde ilkokulların ders programında Mülahhas Tarih-i Osmanî ve Muhtasar Coğrafya dersleri bulunmaktadır (Yeşiltepe, 2010).

1924 yılı programında bulunan Musahabat-ı Ahlakiye ve Malumatı Vataniye dersi 1926 yılı programı ile “Yurt Bilgisi” olarak değiştirilmiştir. 1926 programı üzerinde çok fazla bir değişiklik yapılmadan 1962 yılına kadar gelmiştir. 1962’de yapılan bir değişiklikle tarih, coğrafya ve yurt bilgileri dersleri ‘Toplum ve Ülke İncelemeleri’ adı altında birleştirilmiştir (Bilgili, 2006).

‘Toplum ve Ülke incelemeleri’ adı altında verilen ders 1968 yılında ilk kez ‘Sosyal Bilgiler’ ismiyle okutulmaya başlanmıştır. İlk olarak 4. ve 5. sınıf düzeyindeki öğrencilere okutulmuştur (Keskin, 2012). Sonrasında 9. Milli Eğitim Şurasının vermiş olduğu bir kararla Sosyal Bilgiler ortaokul kademesinde de okutulmuştur. 1985 yılında Milli Tarih, Milli Coğrafya ve Vatandaşlık Bilgisi ismiyle programda değişiklik yapılmıştır. 1997 yılında ise 4, 5, 6. ve 7. sınıflarda Sosyal Bilgiler dersi tekrar öğretim programına girmiştir (Safran, 2008: 14).

2005 yılında uygulamaya başlayan yeni öğretim programı ile eğitimde meydana gelen anlayış değişikliğinin ardından 2017 yılında bu program bireysel ve toplumsal olarak mükemmele ulaşma hedefi ile tekrardan revizyona uğramıştır. 2017 Sosyal Bilgiler programı genel çerçevesine bakıldığında 2005 yılında uygulanan programdan farklı birçok özelliğin olduğu görülmektedir. Bu özelliklerin başında;

- Öğrenme alanı sayısının azalması
- Kazanım sayısının azalması
- Ara disiplinlerin kaldırılması
- Etkin vatandaşlık adı altında yeni öğrenme alanının eklenmesi

• Bazı değerlerin kaldırılıp yeni değerlerin eklenmesi gelmektedir (Koçoğlu ve Aydın, 2017:62).

2005 yılında ortaya çıkan yapılandırmacı anlayış günümüzde de devam etmektedir. Öğrencinin aktif rol oynadığı öğrenme öğretim sürecinde öğretmen öğrencinin bilgiye ulaşmasında rehber rolü görmektedir. 2017 programında ayrıca kazanımlarda sadeleşmeye gidildiği ve öğrenme alanlarının azaldığı görülmektedir. Öğrencilere kazandırılması hedeflenen beceri ve değer sayısının da arttığı görülmektedir.

2. MÜZELER

2.1. MÜZE NEDİR?

Viyana’da 24 Ağustos 2007 tarihinde düzenlenen Uluslararası Müzeler Konseyi’nde (ICOM) müze tanımı şu şekilde yapılmıştır:

“Müze; toplumun ve çevresinin somut ve somut olmayan mirasını ve çevresinin somut ve somut mirasını eğitim amacıyla edinen, muhafaza eden, araştıran, ileten ve sergileyen, topluma ve gelişimine hizmet eden, kar amacı gütmeyen, kalıcı bir kurumdur.”

Müzeler, bir toplumun geçmişine tanıklık edecek eserlerin araştırılıp korunduğu, maddi bir beklenti içine girmeden ziyaretçilerine açılarak sergilendiği mekanlardır (Ata, 2002).

Kültür ve Turizm Bakanlığı (KTB, 2020) müzeyi: ‘Tarihi eserleri tespit eden, bilimsel yöntemlere açığa çıkaran, inceleyen, değerlendiren, koruyan, tanıtan, sergileyen, eğitim programları aracılığıyla tarihi eserler konusunda halkı bilinçlendirerek toplumun kültür düzeyini yükseltmeyi amaçlayan eğitim, bilim ve sanat kurumlarıdır. Müzeler, bulunduğu kentin prestij alanlarıdır.’ şeklinde tanımlamaktadır.

Müzeler; geçmişte yaşamış insanların her türlü uygarlık ürünlerini araştırıp bulan, bir araya getiren, bu koleksiyonları koruyan, halka açık alanlarda sergileyen bilim, sanat ve kültür kuruluşlarıdır (Uçankuş, 2000).

Yapılan tanımlara bakıldığında müze, geçmişini günümüze taşıyan, kültürel mirasa sahip çıkan bir misyon üstlenmektedir. Geçmişte yaşamış topluluklara ait her türlü koleksiyonların bu mekanlarda sergilendiğini görülmektedir. Bu ürünler bizim geçmişini tanıklık etmemizi sağlarken tarihsel bilincimizi de arttırmaktadır.

2.2. DÜNYADA MÜZELERİN GELİŞİMİ

Toplumda geçmişten günümüze kadar ortaya çıkan kültürel mirasları bir araya toplayan, onları koruyan, inceleyen, araştıran ve aynı zamanda halkın eğitimi için kullanılan müzeler, günümüzde aydın devletlerde bulunması gereken temel bir kurum olarak kabul edilmektedir (Tezcan Akmehmet ve Ödekan, 2006).

“Türkçedeki ‘müze’ kelimesi; Grekçe ‘mouseion’ kelimesinden gelmekte, Yunan mitolojisinde ‘Musa’lar (ilham perileri)’ adı verilen tanrıçalara adanan tapınak ve Atina’da ‘Musa’lara ayrılan tepe’ anlamına gelmektedir. Bu kavram; İngilizce’de ‘museum’, Fransızca’da ‘musee’ ve Almanca’da ‘museum’ olarak geçmektedir” (Gerçek, 1999: 1).

Tarihte müzeciliğe dair ilk izlerin, doğada bulunan nesnelerin ve her türlü sanat eserinin toplanıp bir araya getirildiği Paleolitik Çağ mezarlarında görüldüğü bilinmektedir (Uçankuş, 2000: 194). Fakat ilk müzenin, Mısır’ın İskenderiye kentinde I. Ptolemaios Sotiris tarafından yapılan bilim, sanat, kültür gibi alanlardaki eğitim kurumlarının bir araya gelmesiyle oluşturulduğu kabul edilmektedir (Onur, 2012).

Antik dönemde ise müzeciliğe dair ilk izler, o dönemde yaşayan insanların inanışları doğrultusunda tanrı ve tanrıçalara eşyalarını adaması ve bu adanan eşyaların biriktirilerek tapınaklarda koruma altında tutulması olarak başladığı öngörülmektedir (Gerçek, 1999).

2.3. TÜRKİYE’DE MÜZELERİN GELİŞİMİ

Türklerin tarihine bakıldığında kökeninin çok eskilere gittiği ve derin bir geçmişinin olduğu görülmektedir. Müzelerin ortaya çıkışında Türklerin zengin tarihini ve kültürel mirasını koruma amacı ile 19. yüzyılda Osmanlı Devleti’nin batılılaşma isteğinin etkili olduğu bilinmektedir. Türkiye müzeyi bir kurum olarak kullanırken hem kültürel mirası korumak hem de batılılaşmayı sağlamak amacıyla bir araç olarak görmüştür. Türk müzeciliğinin başlangıcı olarak kabul edilen 19. yüzyılın ikinci yarısında kültürel değeri olan her türlü eserin yurt dışına çıkışı engellenmiş ve Türkiye’de kazı çalışmalarına başlanmıştır. Bu kazılardan elde edilen ürünler İstanbul’daki müzelerde biriktirilemeye başlanmış ve müzecilik alanında yapılan gelişmelerde hızlı bir şekilde ilerleme kaydedilmiştir (Özkasım ve Ögel, 2005).

1453’te İstanbul’un fethedilmesiyle birlikte hem fetih sırasında kullanılan hem de yabancı devletlerden alınan her türlü savaş aracı o dönemde silah deposu olarak

faaliyet gösteren Aya İrini Kilisesi'nde toplanıyordu. 19. yüzyılın ikinci yarısında sadece savaş araçları değil diğer eşyalar da burada depolanmaya başlanmıştır. Bu gelişmeler ilk Türk müzesi olarak kabul edilen Arkeoloji Müzeleri'nin temelini oluşturmuştur. Müze, Tophane Müşiri Fethi Ahmet Paşa tarafından düzenlenmiş ve ancak özel izin alan kişilerin ziyaretine açık hale getirilmiştir. Müze zamanla kurumsallaşmış ve 1869 yılında ilk kez müze ismini almıştır (Gerçek, 1999).

Fethi Ahmet Paşa'nın başlatmış olduğu antika eşyaları bir araya getirerek toplama ve depolama işi Türk müzeciliğinin temelini oluşturmuştur. Fethi Ahmet Paşa bu alanda ilerleyecek kişilere de ilham vermiş ve Türkiye'de müzeciliğin gelişmesine öncülük etmiştir (Cezar, 1995: 284).

Müze-i Hümayun adı verilen ve Türk tarihinde bir ilk olarak kabul edilen bu müzenin müdürlüğüne o dönemde Mekteb-i Sultani'de eğitim veren Edward Goold getirilmiştir. Fakat 2 yıl sonra sadrazamlığa gelen Mahmut Nedim Paşa, Goold'u görevinden almış ve ilk Türk müzesini kapatmıştır. 1872'de başa geçen Ahmet Vefik Paşa müzeyi tekrar açarak başına Alman asıllı Philipp Anton Dethier'i getirmiştir. Dethier ilk kez Asarı Atika Nizamnamesini yürürlüğe getiren kişidir. Bu nizamnamede kazıdan çıkan ürünlerin ve kazancın; üçte biri kazı yapan kişiye, üçte biri toprak sahibine, üçte biri ise devlete bırakılıyordu. Nizamnamede ayrıca kazı yapan kişinin istediği ürünleri alabilmesi ve bu ürünleri yurt dışına çıkarabilmesi de yazılıyordu. Bu ibare Anadolu'da bulunan eski eserleri yurt dışına çıkarabilmeyi de yasallaştırmıştır (Yücel, 2006).

Türk müzeciliğinde ikinci dönem olarak 'Osman Hamdi Bey Dönemi' kabul edilmiştir (Keleş,2003). Osmanlı Devleti'nin batılılaşma hareketinin yoğunlaştığı bir dönemde Osman Hamdi Bey bilim, sanat ve kültür alanındaki çalışmalarıyla dikkat çeken bir kişiliktir. Hayatı hep yeni bilgiler öğrenmekle, araştırmakla ve devlete yeni hizmetler sunmakla geçmiştir (Cezar, 1995: 196).

Osman Hamdi Bey 30 yıl kadar müzenin başında durmuş ve bütün koleksiyonları sınıflandırmaya tabi tutmuştur. 1883-1895 yılları arasında Nemrut dağı ve Sayda kral mezarları gibi yerlerin kazılmasını sağlamış ve İskender lahdi başta olmak üzere pek çok tarihi eserin bulunmasına öncülük etmiştir. Osman Hamdi Bey 1884 yılında hazırlatmış olduğu yeni Asar-ı Atika Nizamnamesini yürürlüğe koymuştur. Bu

nizamname ile kazılardan elde edilen her türlü koleksiyonun yurt dışına çıkışı yasaklanmıştır (Yücel,2006).

Müzeleri eğitim amacıyla kullanma düşüncesi 1909 tarihinde Darümuallim'e müdürlük yapan Satı Bey tarafından ortaya atılmıştır. Satı Bey öğrenciler için okul dışında da bir öğrenme ortamı oluşması için müze ve inceleme gezileri üzerinde çalışmalarını yürütmüştür. Cumhuriyet'in ilanından sonra müzelerde çalışabilecek, alanında uzman nitelikli bireylerin yetişebilmesi için yurt dışına öğrenci gönderilmeye başlanmıştır. Atatürk müze çalışmalarına çok önem vermiş ve birçok müzenin açılmasına öncülük etmiştir. Bu müzelerin ilki bir inkılap müzesi olarak kabul edilen ve 1921 de kurulan İstanbul Arkeoloji Müzesidir (Buyurgan ve Mercin, 2005). Türkiye'de bugüne kadar kurulmuş müzelerin 15'i Atatürk'ün öncülüğünde açılmıştır. 12 Nisan 1931 tarihinde Atatürk tarafından Türk Tarih Kurumu kurulmuştur. Bu kurum Atatürk'ün ölümünden sonra da faaliyetlerine devam etmiş ve Türklerden kalan eserlerin bulunması, incelenmesi ve korunması için önemli çalışmalar yürütülmüş ve çalışmalarının günümüzde de devam ettiği bilinmektedir (Yücel,1999).

Türkiye'de 1960 yılından sonra hem teknolojinin hızla ilerleyişi hem de toplumun bilinç düzeyinin artmasıyla müzecilik alanında da önemli ilerlemeler kaydedilmiş, müzelerin sayısı ve türü artmıştır. Müzeler artık sadece eski eserlerin korunup sergilendiği alanlar olmaktan çıkmış; aynı zamanda eğitime, verimli vakit geçirme, bilgilendirirken eğlendirme misyonunu sahip mekanlara dönüşmüştür (Aksoy, 2016).

2.4. MÜZE TÜRLERİ

Müzelerin toplumu eğitime misyonu ile her türlü alana ait koleksiyonu bilimsel, sanatsal ve kültürel olarak kategorilere ayırıp tanıtması sınıflamayı kolaylaştırmaktadır (Yavuz, 2015).

Müzeleri gruplara ayırmak hem araştırmacıların hem de ziyaretçilerin kültürel katmanları daha iyi anlamasına yardımcı olmaktadır. Bu nedenle çeşitli araştırmacılar müzeleri farklı açılardan sınıflandırmaya tabi tutmuştur (Yavuz, 2015).

Kültürel mirasın sergilendiği müzeleri türüne, bağlı olduğu kuruma ve statüsüne göre çeşitli gruplara ayırabiliriz. Fakat yapılacak en iyi gruplamanın müze içerisinde bulunan koleksiyonlara göre olacağı kabul edilmiş ve sanat müzeleri, tarih müzeleri, bilim ve endüstri müzeleri, antropolojik müzeler, doğa tarihi müzeleri, çeşitli uzmanlık

dallarıyla ilgili müzeler (cam, tütün, şarap, sağlık, vb.) şeklinde gruplara ayrılmıştır. Müzelerle ilgili bir başka gruplandırma da tarih ve sanat müzeleri, arkeoloji ve etnografya müzeleri, arkeoloji müzeleri, etnografya müzeleri, anıt müzeler, müze evler, devrim müzeleri, askeri müzeler, özel müzeler, açık hava müzeleri şeklinde yapılmıştır (KTB, 2021).

Gökalp (2013: 83-93) de Müzecilik ve Sergileme adlı kitabında müzeleri şu şekilde sınıflamaktadır:

Koleksiyonlarına göre Müzeler

Genel müzeler, arkeoloji müzeleri, sanat müzeleri, etnografya müzeleri, tarih müzeleri, doğa tarihi ve jeoloji müzeleri, bilim ve teknoloji müzeleri, endüstri müzeleri, ekonomüzeler.

Bağlı Oldukları İdari Birime Göre Müzeler

Devlet müzeleri, yerel yönetim müzeleri, üniversite müzeleri, askeri müzeler, bağımsız ya da özel müzeler, vakıf müzeleri.

Koleksiyonlarını Sergiledikleri Alana Göre Müzeler

Açık hava müzeleri, anıt müzeler, müze evler.

Hizmet Alanlarına Göre Müzeler

Bölge Müzeleri, halk müzeleri, ekomüze.

Diğer Müzeler

Uzmanlık müzeleri, sanal müzeler, çocuk müzesi.

2.5. MÜZELERİN İŞLEVLERİ

Müzeler, alanında uzman birçok müze araştırmacısı tarafından farklı yönleriyle ele alınmıştır. Bu durum müzelerin işlevlerinin de çeşitlenmesini sağlamıştır. Müze alanında çalışan bazı araştırmacıların müze işlev sınıflamaları aşağıda şu şekilde verilmiştir:

Uralman (2006: 255) çağdaş müzeleri:

Koruma: Koleksiyon yöntemi, belgeleme, saklama-koruma ve onarım, mekan ve mimari tasarım.

İletişim: Sergileme ve eğitim boyutlarında bir ayrıma tabi tutmuştur.

Araştırma

Müzeleri bilimsel, turistik ve eğitimsel açıdan inceleyen Ata (2002) yapılan tanımlardan hareketle müzeleri bilimsel, turistik, eğitimsel açıdan incelemiştir. Ata (2002)'ye göre müzeler; eğitim ve estetik bilinç oluşturma işlevlerine sahip oldukları kadar koruma, belgeleme, saklama ve araştırma işlevlerine de sahiptirler.

2.6. MÜZE VE EĞİTİM

Tarihte kurulan ilk müzelerin eğitim amacıyla oluşturuldukları görülmektedir. Bir kurum haline gelmeleri ise Avrupa'daki koleksiyonların halka açılmasıyla başlamıştır. Halk eğitimini kendilerine misyon edinen müzelerin sayısı 19. yüzyılda çoğalmıştır. 19. ve 20. yüzyılın ilk yarısında müze ziyaretçilerine olabildiğince fazla bilgi yüklemesi yapılmak istenmiştir. 20. yüzyılda bu anlayış değişmiş ve müze eğitimine bilimin öncülüğünde bakılmıştır. Bu durumun ortaya çıkmasında ICOM ve UNESCO gibi kuruluşların çalışmaları etkili olmuştur. Ayrıca eski dönemde müzeler eğitim için kullanırken hedef kitle sadece okula giden öğrenci gruplarıyla sınırlıyken 1950li yıllarda yetişkin bireyler de hedefe dahil edilmiştir (Tezcan Akmehtmet ve Ödekan, 2006).

Günümüzdeki müzelerin eğitim çalışmalarını planlı ve programlı bir şekilde yapıyor olmaları müzelerin eğitime hizmet etmeye ne kadar önem verdiğini göstermektedir. Müzede yapılan her etkinliğin bir eğitim rolünün olduğu da unutulmamalıdır. Yapılan her türlü eğitim hizmetinin açılan eğitim bölümleriyle ve o alanda çalışan müze eğitimcileriyle sağlandığı görülmektedir. Avrupa ülkelerinde her yaş grubundaki kişiler için müze içinde sanattan bilime, bilimden kültüre pek çok kurs açılmış ve kişilerin kendilerini geliştirebilmeleri için çeşitli imkanlar verilmiştir. Ayrıca müzelere gelen ziyaretçilere ziyaret sırasında hayal güçlerini çalıştırabilecekleri, eleştiriler yapıp doğru bilgiye kendilerinin ulaşacakları ortamlar sunulmuştur. Bazı müzeler ödünç verme ve alan çalışması yürütme hizmetleri de vermektedir (Onur, 1999).

Müzelerin eğitime rolü üstlendiği örneklerden biri olarak kabul edilen Almanya'daki bilim müzeleri, müzede sergilenen eserlere sadece camekandan bakmanın yeterli olmayacağını savunmuş ve ziyaretçilerin ürünleri ellerine alıp inceleyebilmelerine, koleksiyonda bulunan ürünlerin nasıl işlendiğini bulup keşfetmelerine izin vermiştir. Kişilerin dokunup hissettiği, inceleyerek içselleştirdiği bir

ortamla karşılaşması öğrenmeyi hem eğlenceli hem de kalıcı hale getirmiştir. Yine Almanya'da bulunan bilim müzelerinde ziyaretçilerin ellerine verilen kumandalarla oradaki makinelerin çalışması sağlanmış ve kişinin deneyerek de öğrenmesi hedeflenmiştir (İnan, 1995).

Önceleri müzelerin eğitim işlevi tartışılırken; günümüzde müzeler bir eğitim kurumu haline gelmiştir. Artık müzelerin eğitim işlevini değerlendirmek yerine müzelerde verilen eğitim ve eğitim amaçlı gerçekleştirilen etkinliklerin incelenmesi daha popüler hale gelmiştir (Tahiroğlu ve Yıldırım, 2012).

2.7. MÜZE GEZİSİNİN AVANTAJLARI

Müze gezileri öğrencilerin tarihsel empati duygusunu geliştirerek öğrencinin geçmişi içselleştirmesini sağlar. Bu durum öğrencinin tarihe ilgisini artırır ve konuyu daha iyi kavramasını sağlar. Kültürel miras öğelerinin sergilendiği müzeler, öğrencilerin gözlem yapabilme, geçmişle gelecek arasında bağ kurabilme, nesnelere algılama, hayal kurma, eleştirel düşünme gibi becerileri kazanmasını sağlar. Ayrıca müzeler, öğrencilerin okul kurumu dışına çıkmasını sağlayarak öğrenme ortamını zenginleştirir, öğrenmenin eğlenceli hale gelmesini sağlar. Öğrenci müze gezileri sayesinde tarihini, kültürel değerlerini tanır. Kültürel değerlerini tanıyan birey, kültürel değerlerine sahip çıkar ve bu değerleri koruma konusunda bilinç kazanır (İstanbul İl MEM, 2011).

2.8. MÜZE GEZİSİNİN SINIRLILIKLARI

Müzeler toplumu eğitime, kültürleme, eğlendirme gibi birçok amaca hizmet etse de kullanımında bazı sınırlılıklar bulunmakta ve gezilerin yapılmasını kısıtlamaktadır. Müze kullanımı dikkatli plânlama gerektirdiği için zaman alıcıdır. Yüksek ulaşım ve barınma ücretlerinden ve sınıflardaki kalabalık öğrenci sayısından dolayı geziler yarım günlük ya da bir günlük düzenlenebilir. Uzun sürecek bir gezi öğrencilerin ders programlarının aksamasına yol açabilir. Gezi sırasında hava şartları da oldukça önemlidir. Geziler kötü hava şartlarına uygun olarak hazırlanmalıdır. Öğrenciler, önceden bir hazırlık yapmadıysa, deneyimleri sınırlı kalır. Küçük yaş gruplarındaki öğrencilerin denetimini ve disiplinini sağlamak güçtür. Bazı müzelerde sergilenen koleksiyonlar küçük yaştaki öğrencilerin gelişim düzeylerini uygun olmayabilir ve müzenin hizmet ettiği amaç anlaşılabilir. Müzenin sergileme anlayışından kaynaklanan sorunlar meydana gelebilir (Ata, 2002).

Müze gezilerinin bir diğer sınırlılıkları da şu şekilde sıralanabilir:
(Demirci,2009)

1. İyi bir planlama yapılmazsa geziden istenen verim alınmaz.
2. Yasal olarak sorumluluk fazladır.
3. İzin alma süreci uzun sürebilir.
4. Ulaşım ile ilgili problemler çıkabilmektedir.
5. Gezide grupla ilgilenecek yetkili öğretmen dışında başka kişilere de ihtiyaç duyurulur.
6. Gezi sonunda değerlendirme yapılması gerekmektedir.

Müze gezilerinin kullanılmasını sınırlayan bir başka unsur da öğretmenin çok fazla sorumluluk alacak olmasıdır. Öğretmenler öğrencileri müze gezilerine götürmek konusunda çoğu zaman çekimser davranmaktadır. Bu durumun yaşanmasının en önemli sebebi müze kullanımında veliden, okul idaresinden, mahalli yöneticiden ayrı ayrı izin almak gerekmektedir. Ayrıca gezilecek müze müdürlüğü ile de irtibatta bulunmak, öğrenci beslenmesi, güvenlik, uzakta bulunan müzeler için kalacak yer temini yine öğretmen sorumluluğundadır. Aksi gelişen bir olayın sorumluluğu da öğretmende bulunduğu için öğretmenler müze gezilerini yapma cesaretini çoğu zaman gösterememektedir (Ata, 2002).

2.9. SOSYAL BİLGİLER VE MÜZE

Sınıf hatta okul dışında yapılan eğitim etkinlikleri öğrencinin öğrenme ortamını zenginleştirerek derse olan ilgisini artırır ve öğrenmenin kalıcı hale gelmesini sağlar. Sosyal Bilgiler dersi kapsamında da okul dışında birçok faaliyetin yapıldığı gözlenmektedir. Bu faaliyetlerin en önemlilerinden biri de müzelerdir (Altın ve Demirtaş, 2009).

Sosyal Bilgiler dersini ezber bir ders algısından çıkarmak için gerçek yaşamla ilişkilendirmek gerekir. Müzeleri ve tarihi mekanları Sosyal Bilgiler kavramlarının bir arada toplandığı yer olarak kabul edebiliriz. Öğrenciler müzelerde hem toplu öğrenme ortamı bulmakta hem de kendilerini farklı bir öğrenme ortamında görerek bilgiyi hafızalarına kolayca yerleştirmektedirler. Öğrenciler yapmış oldukları müze gezileri ve alan çalışmaları ile gezmiş oldukları mekanları kendi yaşam alanları ile karşılaştırma imkanı bularak mekansal algılama kapasiteleri artacak ve mekan-tarih ilişkilerini daha

rahat kavrayabileceklerdir. Bu durumun doğal bir sonucu olarak da öğrenci yakından uzağa ilkesi ile olayları küresel boyutta düşünme becerisi kazanacaktır (Meydan ve Akkuş, 2014).

19.yy itibarı ile bir eğitim kurumu olarak görülen müzeler, sergilediği somut koleksiyonlar ile Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yer alan kazanımlarını aktarırken daha az enerji harcanmasına ve zamandan tasarruf edilmesine yardımcı olmaktadır. Sosyal Bilgiler dersi geçmiş, bugün ve gelecek bağını kurarak insanın her türlü faaliyetlerini ele alan bir derstir. Müzeler ise bu bağın kurulmasına yardımcı olan mekanlar olarak karşımıza çıkmaktadır (Ata, 2002).

Yenilenen Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ile müze ve öğrenme programı ilişkisi kurulmuştur. Öğrenciyi merkeze alan bu program mekanı algılamayı, bilgiyi keşfettirip gerçek yaşamla ilişki kurdurmayı hedefleyerek bilgiyi kalıcı hale getirir. Aynı zamanda öğrenciye kendi yaşantılarını ve bireysel farklılıkları dikkate alarak çevresiyle iletişimi kuvvetlendirmeye olanak tanımıştır (Tezcan Akmehmet, 2008).

2.9.1. Sosyal Bilgiler Dersinin Özel Amaçları Ve Müzeler

Sosyal Bilgiler dersi özel amaçları incelendiğinde bazı maddelerde müze gezilerinin yapılmasının amaca ulaşmada yardımcı olduğu görülmektedir. Bu maddeler aşağıda şöyle listelenmiştir.

1. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, millî bilince sahip birer vatandaş olarak yetişmeleri amaçlanmaktadır.

Bu maddeden hareketle, vatanını ve milletini seven, milli bilince sahip vatandaşların yetişmesi için öncelikle öğrenciye tarihini iyi öğretmek gerekmektedir. Bunun en güzel yanı ise tarih kokan müze gezileri ile anlatımı desteklemektir. Öğrenci geçmişte yaşayan insanların eşyalarını, kültürünü, yaşayışını müze gezilerinde görerek bu bilince hızlı bir şekilde ulaşır.

4. Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel öge ve süreçleri kavrayarak millî bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul etmeleri amaçlanmaktadır.

16. Millî, manevi değerleri ile evrensel değerleri benimseyerek erdemli insan olmanın önemini ve yollarını bilmeleri amaçlanmaktadır.

4. ve 16. maddelerde vurgulanan Türk kültürünü, milli ve manevi değerleri en iyi öğrenmenin yanı sıra birinci elden kaynaklara ulaşmakla mümkündür. Bu amaç için öğrencileri götürebileceğimiz en güzel müzeler etnografya müzeleridir.

10. Farklı dönem ve mekânlara ait tarihsel kanıtları sorgulayarak insanlar, nesnelere, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirlemeleri, değişim ve sürekliliği algılamaları amaçlanmaktadır.

10. maddede de ifade edilen öğrencilerin değişim ve sürekliliği algılama becerisini kazanabilmesi için öğrencilere farklı mekan ve dönem örnekleri sunulabilir. Türkiye'deki birçok müze farklı dönem ve mekanlara ait koleksiyonları sergilemektedir. Öğrenciler bu alanları gezerek hem geçmiş ile bugün arasındaki değişimi fark edecek hem de zaman algısını geliştirecektir.

11. Bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini bilinçli kullanmaları amaçlanmaktadır.

11. maddede ifade edilen bilim ve teknoloji alanındaki gelişim sürecini öğrencilere aktarabilmenin yollarından biri olarak öğrencilere bilim ve teknoloji müze gezileri yaptırmak sayılabilir. Bilim ve teknoloji müzeleri müze türlerinin en güncel olanlarıdır. Bu tür müzeler ziyaretçilerini aktifleştirecek etkinlikler düzenlemekte ve ziyaretçilerin kaliteli zaman geçirmesine olanak sağlamaktadır. Bu nedenle bilim ve teknoloji müzelerine ilgi bir hayli yüksektir. Ayrıca bilim ve teknoloji müzeleri geçmişten bugüne hem bilimin hem de teknolojinin gelişimini sergileyen koleksiyonlar içermektedir. Ziyaretçiler gezilerinde bu gelişimi görerek şu anki olanakların ne kadar kıymetli olduğunu anlamaktadır. Sosyal Bilgiler dersinde de öğrencilere bu bilinci kazandırmak için müze gezileri yapılabilir.

15. İnsan hakları, ulusal egemenlik, demokrasi, laiklik, cumhuriyet kavramlarının tarihsel süreçlerini ve günümüz Türkiye'si üzerindeki etkilerini kavrayarak yaşamını demokratik kurallara göre düzenlemeleri amaçlanmaktadır.

15. maddede verilen insan hakları, ulusal egemenlik, demokrasi gibi kavramlar Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin anlamakta zorlandıkları kelimelerdir. Ayrıca öğrencilerin soyut kavramları da zihinlerinde şekillendirmekte zorluk yaşadığı görülmektedir. Müze gezileri, kavram karmaşasını azaltarak öğrencilerin soyut kavramları zihinlerinde resmetmesini kolaylaştırır. Görsel olarak öğrencinin zihnine

yerleştirdiği bilgi uzun süreli belleğe aktarılarak kalıcı hale gelir (MEB Sosyal Bilgiler Öğretim Programı, 2018).

2.9.2. Sosyal Bilgiler Dersinde Kazandırılması Hedeflenen Beceriler Ve Müzeler

2018 yılı Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda öğrencilere kazandırılması gereken beceriler Tablo:1'deki gibi listelenmiştir.

Tablo 1. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda Öğrencilere Kazandırılması Gereken Beceriler

| | | |
|------------------------------------|--|--|
| 1. Araştırma | 10. Harita okuryazarlığı | 19. Mekânı algılama |
| 2. Çevre okuryazarlığı | 11. Hukuk okuryazarlığı | 20. Öz denetim |
| 3. Değişim ve sürekliliği algılama | 12. İletişim | 21. Politik okuryazarlık |
| 4. Dijital okuryazarlık | 13. İş birliği | 22. Problem çözme |
| 5. Eleştirel düşünme | 14. Kalıp yargı ve önyargıyı fark etme | 23. Sosyal katılım |
| 6. Empati | 15. Kanıt kullanma | 24. Tablo, grafik ve diyagram çizme |
| 7. Finansal okuryazarlık | 16. Karar verme | 25. Türkçeyi doğru, güzel etkili konuşma |
| 8. Girişimcilik | 17. Konum analizi | 26. Yenilikçi düşünme |
| 9. Gözlem | 18. Medya okuryazarlığı | 27. Zaman ve kronolojiyi algılama |

1, 3, 5, 6, 9, 10, 14, 15, 17, 19, 21, 22, 23, 26, 27. maddeler doğrudan ya da dolaylı öğrencilerin müze gezilerinde kazanacağı beceriler arasına girmektedir. Yapılan karşılaştırmada Sosyal Bilgiler dersi ile müze gezileri sonucu kazanılan becerilerin büyük ölçüde örtüştüğü görülür. Bu nedenle Sosyal Bilgiler dersinde müze gezileri yapmak öğrencilere verilmesi hedeflenen birçok beceriyi kazanması bakımından önemli mekanlardır (MEB Sosyal Bilgiler Öğretim Programı, 2018).

2.9.3. Sosyal Bilgiler Programı ve Müzeler

Sosyal Bilgiler dersi, öğrenme alanlarındaki bazı kazanımlar incelendiğinde öğrencilere bilgileri aktarırken yararlanılacak öğrenme etkinliklerinde müzelerin kullanılabilceğinden bahsedilmektedir. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (2018) 4. ve 5. sınıf Kültür ve Miras öğrenme alanında bulunan aşağıdaki kazanımlar bu duruma örnektir.

4.2.2. “Ailesi ve çevresindeki millî kültürü yansıtan öğeleri araştırarak örnekler verir.”

Açıklama: Yakın çevresinde yer alan bir müze, cami, türbe, köprü, medrese, kervansaray gibi tarihî bir mekân gezisi ya da sözlü tarih veya yerel tarih çalışmaları yapılır.

5.2.3. “Ülkemizin çeşitli yerlerinin kültürel özellikleri ile yaşadığı çevrenin kültürel özelliklerini karşılaştırarak bunlar arasındaki benzer ve farklı unsurları belirler.”

Açıklama: Yakın bölgedeki bir tarihi mekân gezilerek farkındalık yaratılabilir. (2021, MEB örnek yıllık plan)

Sosyal Bilgiler öğretmenleri tarafından okutulan T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinin öğretim programında uygulanmasında dikkat edilecek unsurların 7. maddesinde yer alan ifade öğretmenleri müze gezileri yapmasına yönlendirmektedir.

“Konuların işlenişinde birinci el kaynakların (arşiv belgeleri, somut tarihî miras öğeleri, Nutuk vb.) kullanılması önemlidir. Öğrencilerin ele alınan olayları kendi bağlamları içerisinde kavrayabilmeleri için o dönemle ilgili yazılı, sesli, görsel ve görüntülü kaynaklara yer verilmesine özen gösterilmelidir. Bu amaçla ayrıca sözlü ve yazılı edebî ürünler ile gazete, İnternet vb. medya araçlarından yararlanılabilir.” (MEB, 2018).

2.9.4. Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Gezisi Yapılabilecek Konu Alanları

Sosyal Bilgiler Öğretim Programı (2018)’na göre müze gezisi yapılabilecek kazanımlar Tablo 2’de listelenmiştir:

Tablo 2. 2018 yılı MEB Öğretim Programı Doğrultusunda Müze Gezisi Yapılabilecek Kazanımlar

| SINIF DÜZEYİ | ÖĞRENME ALANI | KAZANIM | DEĞER | BECERİ |
|--------------|---------------------------|--|--|--|
| 4 | Kültür ve Miras | Ailesi ve çevresindeki millî kültürü yansıtan öğeleri araştırarak örnekler verir. | Aile birliğine önem verme, kültürel mirasa duyarlılık ve vatanseverlik | Kanıt kullanma, zaman ve kronolojiyi algılama, değişim ve sürekliliği algılama |
| 4 | Bilim Teknoloji ve Toplum | SB.4.4.2. Teknolojik ürünlerin geçmişteki ve bugünkü kullanımını karşılaştırır. | Bilimsellik ve doğal çevreye duyarlılık | Değişim ve yenilikçilik |
| 4 | Bilim Teknoloji ve Toplum | SB.4.4.3. Kullandığı teknolojik ürünlerin mucitlerini ve bu ürünlerin zaman içerisindeki gelişimini araştırır. | Bilimsellik ve doğal çevreye duyarlılık | Değişim ve yenilikçilik |

Tablo 2 (Devam). 2018 yılı MEB Öğretim Programı Doğrultusunda Müze Gezisi Yapılabilecek Kazanımlar

| SINIF DÜZEYİ | ÖĞRENME ALANI | KAZANIM | DEĞER | BECERİ |
|--------------|---------------------------|---|---------------------------------------|--|
| 4 | Küresel Bağlantılar | SB.4.7.3. Farklı ülkelere ait kültürel unsurlarla ülkemizin sahip olduğu kültürel unsurları karşılaştırır | Kültürel mirasa duyarlılık ve saygı | Araştırma ve empati |
| 5 | Kültür ve Miras | SB.5.2.1.Somut kalıntılarından yola çıkarak Anadolu ve Mezopotamya uygarlıklarının insanlık tarihine önemli katkılarını fark eder. | Estetik ve kültürel mirasa duyarlılık | Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma ile araştırma |
| 5 | Kültür ve Miras | SB.5.2.2. Çevresindeki doğal varlıklar ile tarihî mekânları, nesnelere ve eserleri tanıtır. | Estetik ve kültürel mirasa duyarlılık | Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma ile araştırma |
| 5 | Kültür ve Miras | SB.5.2.3. Ülkemizin çeşitli yerlerinin kültürel özellikleri ile yaşadığı çevrenin kültürel özelliklerini karşılaştırarak bunlar arasındaki benzer ve farklı unsurları belirler. | Estetik ve kültürel mirasa duyarlılık | Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma ile araştırma |
| 5 | Kültür ve Miras | SB.5.2.5. Günlük yaşamdaki kültürel unsurların tarihî gelişimini değerlendirir | Estetik ve kültürel mirasa duyarlılık | Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma ile araştırma |
| 6 | Kültür ve Miras | SB.6.2.1. Orta Asya'da kurulan ilk Türk devletlerinin coğrafi, siyasal, ekonomik ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur | Kültürel mirasa duyarlılık | Zaman ve kronolojiyi algılama |
| 6 | Bilim Teknoloji ve Toplum | SB.6.4.2. Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin gelecekteki yaşam üzerine etkilerine ilişkin fikirleri ileri sürer | Bilimsellik | Yenilikçilik ve araştırma |
| 7 | Kültür ve Miras | 7.2.5. Osmanlı kültür, sanat ve estetik anlayışına örnekler verir. | Kültürel mirasa duyarlılık ve estetik | Kanıt kullanma |

Tablo 2 (Devam). 2018 yılı MEB Öğretim Programı Doğrultusunda Müze Gezisi Yapılabilecek Kazanımlar

| SINIF DÜZEYİ | ÖĞRENME ALANI | KAZANIM | DEĞER | BECERİ |
|--------------|----------------------------|--|-------------------------------------|--|
| 7 | Bilim Teknoloji ve Toplum | 7.4.1. Bilginin korunması, yaygınlaştırılması ve aktarılmasında değişim ve sürekliliği inceler | Bilimsellik ve özgürlük | Zaman ve kronolojiyi algılama |
| 7 | Bilim Teknoloji ve Toplum | 7.4.2. Türk-İslam medeniyetinde yetişen bilginlerin bilimsel gelişme sürecine katkılarını tartışır | Bilimsellik ve özgürlük | Zaman ve kronolojiyi algılama |
| 7 | Üretim, Dağıtım ve Tüketim | 7.5.2. Üretim teknolojisindeki gelişmelerin sosyal ve ekonomik hayata etkilerini değerlendirir | Dayanışma, dürüstlük ve çalışkanlık | Araştırma, değişim ve sürekliliği algılama ile zaman ve kronolojiyi algılama |
| 7 | Etkin Vatandaş | 7.6.2. Atatürk'ün Türk demokrasisinin gelişimine katkılarını açıklar. | Barış | Problem çözme |

Kaynak: Dolanbay ve Tuncel (2016: 370).

3. SANAL MÜZE

3.1. SANAL MÜZE NEDİR?

Günümüz koşullarına göre eskiden lüks diye tabir ettiğimiz telefon, bilgisayar, tablet gibi teknolojik araçların artık her evde bulunduğu görülmektedir. Bu erişim olanağı insanların vakitlerinin büyük bir çoğunluğunu dijital ortamda geçirmesine neden olmuş ve yapılan yenilikler de dijital dünya çerçevesinde gelişmiştir.

Sanal müze kelime grubu çalışmalarda ‘virtual museum’ olarak geçmektedir. Virtual kelimesi Türkçe’de sanal, ‘museum’ kelimesinin karşılığı ise Latince de güç anlamına gelen ‘virtus’ sözcüğünden türemiş ve ‘bir şey imiş gibi olan ancak gerçekte olmayan’ anlamından günümüze gelmiştir (Saraç, 2007: 213).

“On-line müze, “elektronik müze”, “e-müze”, “dijital müze”, “web müze” gibi isimlerle de anılmakta olan sanal müzeler gerçek müzelerle mukayese edildiğinde geçmişinin çok eski olmadığı görülmektedir. Yeni bir oluşum olan sanal müzelerin tam bir tanımı da bu nedenle yapılamamaktadır (Buyurgan ve Mercin, 2005: 54-55).

Düzgün (2007) sanal müze kavramını; ‘Farklı medya imkanlarından faydalanarak hazırlanmış sayısal nesnelere ve bunlara ait bilgileri barındıran,

ziyaretçisiyle kesintisiz iletişim içinde muhtelif erişim şekillerini karşılamak için alışılmış iletişim metotlarının ötesine geçen dünya çapında erişimi mümkün kılmak amacıyla fiziksel anlamda bir mekana ihtiyaç duymayan müzeler' olarak tanımlar.

Çolak (2006) sanal müze kavramını; 'Fiziksel olarak bir bütünlük içinde bulunmayan ancak benzer özellikler taşıyan sayısallaştırılmış koleksiyonu, yapay bir ortamda erişime sunarken ziyaretçisine gerçek müze deneyiminde olan sınırları yıkmasına olanak veren uygulamadır.' şeklinde tanımlamaktadır.

Barlas Bozkuş (2014) sanal müze kavramını; 'Elektronik ortamlarda erişilebilen görsel, ses ve metin dosyalarını sanat, kültür ve tarih alanında insanlarla paylaşan dijital hazineler.' şeklinde tanımlamaktadır.

Tepecik (2007) ise sanal müze kavramını 'Görüntü aktarma teknikleri ve iletişim teknolojileri yardımı ile gerçek müzenin internet ve bilgisayar ortamına aktarılması.' şeklinde tanımlamıştır.

Özetle sanal müze; müze adını vermiş olduğumuz her alanda koleksiyonun sergilendiği mekanların sanal ortama aktarılmasıdır. Teknolojinin hızlı gelişimi ile hayatımızın merkezinde olduğu bu dönemde müze ziyaretlerini de teknoloji ile uyumlu hale getirip erişim sağlamak mümkündür. Türkiye'nin hatta dünyanın dört bir yanında bulunan binlerce müzeyi gezmeye ne zamanımızın ne de imkanlarımızın yetmeyeceği aşıkardır. İşte burada devreye müzelerin bilgisayar ortamına sığdırılabildiği sanal müzeler girmektedir. Sanal müzeler ile sadece bulunduğumuz şehirdeki ya da ülkedeki müzeleri değil dünya çapındaki müzeleri gezme imkanı yakalarız. Bir başka açıdan bakacak olursak sanal müzeler, müze gezileri için söz konusu olan zaman ve mekan kısıtlamasını da ortadan kaldırmaktadır. Kişinin istek duyduğu ya da ihtiyaç duyduğu zaman çevrimiçi olarak kolayca ulaşabileceği mekanlara dönüşmüştür.

3.2. DÜNYA'DA SANAL MÜZELERİN GELİŞİMİ

Sanal müzenin kökenine indiğimizde 1968 yılında William Paisley bilgisayarın müzelerdeki kullanımına ve sağlayacağı yeni olanakları "1980'lerde bir gün, bir araştırmacı büyük bir müzeye girecek, araştırma salonlarında bir bilgisayar terminalinin karşısına oturacak ve örneğin teknelerin betimlendiği bütün yapıtları görmek isteyecek. Dünyadaki bütün önemli koleksiyonlardaki müze depolarında ve gezici sergilerde olanlar da dahil yapıtları görmeyi bekleyecek" şeklinde ifade etmiştir. (Paisley, 1968'den akt. Özer, 2007:20).

Genel ağ teknolojisini müze ile birleştirebilme düşüncesini ilk kez Nicolas Pioch'un ortaya attığı bilinmektedir. Nicolas Pioch bu doğrultuda yapmış olduğu bir web müzesi ile 1994 yılında 'Çoklu Medyanın En İyi Kullanımı' ödülünü almıştır (Ata, 2002: 105). Yapılan bir başka araştırmada ise 20. yy ilk yarısında Walter Benjamin ve Andre Malraux adlı iki araştırmacının aralarında yapmış oldukları "sanat eserlerinin aurası" adlı tartışmada sanal müze kavramının ortaya çıktığı düşünülmektedir. Bu tartışmada Walter Benjamin teknolojinin sanat ürünlerinin aurasını değiştirerek bozduğunu savunurken, Andre Malraux teknolojinin sanat ürünleri üzerindeki olumlu etkisinden bahsetmiştir. Andre Malraux'un ilerleyen yıllarda mekan değiştirmeden sanat eserlerine erişebileceğimiz 'duvarsız müze' kavramını ortaya çıkardığı bilinmektedir (Buyurgan ve Mercin, 2005).

1980li yıllarda Compact Disk (CD) lerin derslerde kullanılması, 1990 yıllarda genel ağdaki gelişmeler ışığında ders araç gereçlerinin sanal bir platformda kullanılmaya başlaması sanal müzelerin hayatımıza girişini hızlandırmıştır (Tepecik, 2007: 236). Sanal müzeler ülkelerin kültürel mirasını elektronik ortamda sergilemesinin yanında kültürel etkileşiminin gerçekleşmesini de hızlandırmaktadır. Özellikle son 20 yılda teknolojinin gelişmesi ile birlikte sanal müzeler ülkelere kendi kültürünü tanıtmaya ve sergileme platformu oluşturmuştur. 2000'li yılların başında müzelerdeki sanat eserlerine sadece genel ağ yolu ile ulaşılabiliriyken şimdilerde interaktif yapısı sayesinde yaşanan müze düzeyine geçilmiştir (Barlas Bozkuş, 2014).

3.3. TÜRKİYE'DE SANAL MÜZELERİN GELİŞİMİ

Türkiye'de ilk 'sanal müze düşüncesi', kaleme alınan eleştiri yazıları ile doğmuştur. Yazılarda Türkiye'nin gelişen dünya düzeninde çağdaş ve modern müzelerin oluşumu konusundaki eksikliğinden bahsedilmektedir. 1990lı yıllarda modern ve çağdaş alanda yapılan sanat projelerine Türkiye'den geri kalmış birçok ülkenin imza atması fakat Türkiye'nin bu projelerin çok gerisinde kalması eleştirilmiş ve yapılan çalışmalarla sanal müze düşüncesi ortaya çıkmıştır (Gürel, 2007).

Türkiye'deki ilk sanal müze faaliyetleri 1990 yılında Topkapı Sarayı'nda bulunan eserlerin elektronik ortama aktarılması ile başlamıştır. 'Topkapı Sarayı Projesi' adı verilen bu proje ile koleksiyonda bulunan fotoğraf, çizim, animasyon, minyatürlerin sanal ortama aktarımını kolaylaştırmak istenmişti. Fakat proje gerekli desteği alamaması nedeniyle iptal edilmiştir (Atagök ve Özcan, 2001).

1993 yılında Türkiye’de genel ağıın kullanılmaya başlaması ile birlikte ilk kez İstanbul Resim ve Heykel Müzesi için bir web sitesi kurulmuştur. Koleksiyonunda 269 resim ve 16 panoramik heykel görüntüsü bulunan sitede etkileşimli çevresel toplu görüntüler olması nedeniyle dünyanın ilk örneklerinden sayılmaktadır. 1996 yılında Sabancı Resim ve Sanat Müzesindeki eserlerin elektronik ortama aktarıldığı bir web sitesi açılmıştır. Bu sanal müzeyi 1997 yılında açılan Rahmi Koç Müzesi ve ardından açılan Sadberk Hanım Müzesi takip etmiştir (Sağdıç, 2008). 1998 yılında yapımına başlanan Eczacıbaşı Sanal Müzesi sanal müze adıyla kurulan ilk müze olarak kabul edilmiştir (Gürel, 2007: 222).

Teknoloji alanındaki gelişmeler bilginin kitlelere aktarılmasını kolay hale getirmiş ve müze ziyaretlerinin de boyutunu değiştirmiştir. Bazı müzelerde sergilenen koleksiyonlar dünya ortak mirası olarak kabul edilmektedir. İnternet teknolojisinin gelişimi ile bu koleksiyonlar insanlığın ortak paylaşımına sunulmuş ve müzeler elektronik bir platformda evrensel sergi salonlarına evrilmiştir (Ermiş, 2010: 21).

2006 yılında T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından kültürel mirasımızdan her türlü koleksiyonun sergilendiği müzelerin dijital bir ortama aktarılmasına başlanmıştır. Bu çalışma ‘ulusal kültür varlıkları bilgi bankası’ oluşturmak için atılan ilk basamaktır (Düzgün, 2007). T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından müzelerin sanal ortama aktarıldığı bir web site oluşturulmuştur. Sitede; Kurtuluş Savaşı Müzesi-Ankara, Cumhuriyet Müzesi-Ankara, Efes Müzesi-İzmir, Troya Müzesi-Çanakkale, Anadolu Medeniyetleri Müzesi-Ankara, Gazi Müzesi-Ankara, Göbeklitepe Ören Yeri-Şanlıurfa, Etnografya Müzesi-Ankara, Antalya Müzesi, Boğazköy Müzesi-Çorum, Arkeoloji Müzesi-Gaziantep, Zeugma Müzesi-Gaziantep, Şanlıurfa Müzesi, Adana Müzesi, Hatay Arkeoloji Müzesi, Van Müzesi, İhlara Vadisi-Aksaray, Hattuşa Ören Yeri-Çorum, Göreme Açık hava Müzesi- Nevşehir, İzmir Atatürk Müzesi, Adıyaman Nemrut Ören Yeri, Denizli Hierapolis Ören Yeri, Denizli Laodikeia Ören Yeri, İstanbul Türk ve İslam Eserleri Müzesi, Bitlis Ahlat Selçuklu Meydan Mezarlığı Ören Yeri, Uşak Müzesi, Mersin Arkeoloji Müzesi, İstanbul Havalimanı Müzesi, Ankara Cumhurbaşkanlığı Milli Mücadele Sergisi, Çanakkale Assos Ören Yeri, İstanbul Arkeoloji Müzesi, İzmir Efes Ören Yeri olmak üzere toplamda 33 adet müze sanal olarak siteden gezilebilmektedir (KTB,2021).

2009 yılında Topkapı surlarının restore edildiği sırada açılan 1453 İstanbul Panorama Fetih Müzesi, teknolojik bir donanımla oluşturulmuştur. Müzede ziyaretçilere

dönemin duygusunu hissettirmek için birçok görsel ve işitsel medya kullanılmıştır. Müzede dijital medyanın kullanılması Türkiye tarihinde bir ilk olarak kabul edilmiş ve müzede zaman-mekan algısı sanal olarak insanlara aktarılmaya çalışılmıştır. Müze şimdilerde Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın web sitesinden sanal olarak ziyaretçileri ile buluşmaktadır (Barlas Bozkuş, 2014).

3.4. SANAL MÜZE ÇEŞİTLERİ

Sanal müzeleri Schweibenz (2004), içerik bakımından broşür sanal müzeler, içerik sanal müzeler, eğitsel sanal müzeler ve sanal müzeler olmak üzere 4 gruba ayırmaktadır.

1) Broşür Sanal Müzeler (Brochure Museum)

Müze koleksiyonuna ait temel bilgilerin verildiği dijital bir uygulamadır. Müze koleksiyonu hakkında yeterli bilgi vermemesi nedeniyle müzelerin tanıtım için kullanılmıştır.

2) İçerik Sanal Müzeler (Content Museum)

Müze koleksiyonunu çevrim içi sunup koleksiyonlar hakkında ayrıntılı bilgiler veren dijital bir uygulamadır. Uygulama ziyaretçilerin koleksiyonu keşfederek gezmesini amaçlar. Bu sanal müze türünde ürün odaklı hareket edildiği için koleksiyon bilgisayarda depolanmış veriler ile örtüşmektedir. Eğitici bir niteliğe sahip olmadığı için alanın uzmanları tarafından gezilmesi daha uygundur.

3) Eğitsel Sanal Müzeler (Learning Museum)

Eğitsel sanal müzeler öğretme hedefi ile kurulmuşlardır. Ziyaretçilerin çeşitli özelliklerine göre (yaş, eğitim düzeyi, geçmişi) hizmet sunmaktadır. Eğitsel sanal müzelerde, ziyaretçilerin ilgi alanlarına göre ya da konuyla ilgili daha fazla bilgi almak isteyenler için ek bağlantılar oluşturulmuştur. Buradaki hedef kişinin gerçek müzeyi ziyaret etmelerini sağlamaktır.

4) Sanal Müzeler (Virtual Museum)

Eğitsel sanal müzelerin bir sonraki adımı olarak kabul edilmektedir. Sanal müzede sadece o koleksiyonla ilgili bilgileri değil, diğer dijital koleksiyonları da gezebileceğiniz bağlantılar da sunar.

Sağdıç (2008) sanal müzeleri amaçları bakımından Eğitim Amaçlı Müzeler ve Pazarlama Müzeleri olarak 2 farklı gruba ayırmıştır.

Eğitim Amaçlı Oluşturulan Müzeler:

Sanal bir ortamda birçok koleksiyonun sergilendiği müzelerdir. Zengin bir içeriğe sahip sanal müzeler farklı yaş gruplarına ve değişim gösteren bilgi seviyelerine göre farklı eğitim araçları sunmaktadır.

Pazarlama Müzeleri:

Pazarlama müzelerinin kurulma hedefi sanalı oluşturulan gerçek müzelerin tanınmasını sağlayarak müzelere ziyaretçi kazandırmaktır. Ayrıca pazarlama müzeleri gerçek müzelerdeki satış yapılan alanların kazançlarını artırmak hedefine de sahiptir.

3.5. SANAL MÜZENİN KATKILARI

Müze koleksiyonlarının dijital ortama aktarılmasıyla oluşturulan sanal müzelerin pek çok avantajı bulunmaktadır. Bu avantajlardan ilki sanal müzelerin dünya çapında erişim sağlamasıdır. Müzeler sadece oluşturulduğu toplumun değil tüm dünyadaki toplumların mirasıdır. Bu sebeptendir ki sayıları gün geçtikçe çoğalmakta ve benzer tür ve koleksiyonsa sahip müzeler portallar oluşturmaktadır. Avrupa'da bulunan saray müzeleri ve sınırı olmayan müzeler örnek olarak gösterilebilir. Sanal müzeler aynı zamanda ziyaretçileri ile kesintisiz iletişim sağlar. Müzeler geleneksel medya araçlarını kullandıkları için müzelerin gereksinimlerini yeteri kadar sağlayamıyordu. Sanal müzeler dijital dünyanın getirdiği yenilikleri bünyesinde topladığından ziyaretçileri ile kesintisiz iletişim sağlar. Aynı zamanda sanal müzeler, doğru tasarlandıklarında uzaktan eğitim, hayat boyu eğitim amacıyla kullanılabilirler. Sanal müzelerin bir diğer avantajı ise sayısal ayrımın kapanmasına yardımcı olmasıdır (Çolak, 2006).

Teknolojinin gelişimi ile ortaya çıkan sorunlardan birisi de sayısal ayrımdır. Sayısal ayrım problemini çözmek için sanal müzeler ile oluşturulan e kültür uygulamalarına ağırlık verilmelidir (Çolak, 2006).

Sanal müzeler doğru ve güvenilir bilgi kaynaklarıdır. Genel ağa ulaşımın kolaylaşması ve hızlanması ile birlikte bilgi kirliliği de artmaktadır. Müzelerin dijital ortama aktarıldığı sanal müzeler ziyaretçilerine güvenilir bilgiler sunmaktadır (Çolak, 2006).

Sanal müzeler, gerçek müzeleri ziyaret ederken yapılması gereken birçok külfeti ortadan kaldırır. Gerçek müze gezilerinde bir günü sadece o geziye ayırmak zorunda kalılabilmektedir. Fakat sanal müze gezisi ile dünyanın öbür ucundaki müze dahi evimize gelmekte fazladan yol kat etmeye, zaman ve para harcamaya gerek kalmamaktadır (Sağdıç, 2008).

Sanal müzelerin bir başka avantajı ise fiziksel engeli olan kişilerin yaşadığı dezavantajı ortadan kaldırarak fırsat eşitliği tanınmasıdır.  nk  bazı müzeler fiziksel engeli olan kişiler için donanımına sahip değildir. Bu durum yapılan müze ziyaretlerine engeli olan öğrencilerin katılımını engellemektedir. Sanal müze gezileri ile bu engel ortadan kalkmıştır (Uslu, 2008).

2019 yılında tüm dünyayı saran Covid-19 salgını nedeniyle bulaşmayı engellemek için ülkeler birtakım tedbirler alarak birçok müzeyi ziyarete kapatmış ya da ziyaretlere zaman ve kişi kısıtlaması getirmiştir. Salgın sürecinde sanal müze gezileri ile hem risk almadan hem de zaman, mekan, kişi kısıtlaması olmadan internet ağı ile evlerden gezebilme imkanına sahip olunmuştur.

Sanal müzelerin derslerde kullanımı öğretmene de büyük fayda sağlamaktadır. Gerçek müze ziyaretlerinde bir plan ve program yapılmalıdır. Öğretmen sanal müze gezilerinde gerçek müzeler gibi ayrıntılı plan yapmasına gerek yoktur ve geziyi istediği zaman başlatma ya da tekrar tekrar gezdirme imkanı bulunmaktadır. Ayrıca gezi yapılırken ziyaretçi yoğunluğu nedeniyle bir koleksiyonun önünde çok fazla vakit geçirebilmek imk nsızdır. Sanal müzeler vakit kısıtlamasını ortadan kaldırmaktadır. Ayrıca sanal turlarda kişinin bilgi edinebileceği ve koleksiyonların hemen içinde bilgi butonları vardır. Koleksiyon hakkında yazılı bilgilerin verilmesi gezinin bilinçli şekilde gezilmesini de sağlamaktadır (Ustaoğlu, 2012).

Sanal müzelerin iyi özelliklerinin yanında bazı sınırlılıkları da mevcuttur. Sanal müzeler zaman ve mekan kısıtlamasını ortadan kaldırma avantajına sahip olsalar da koleksiyonda bulunan nesnelere bizzat dokunamamak ya da gerçek müzenin koridorlarında keşfe çıkamamak sanal müzelerin en belirgin sınırlılıklarındandır (Barlas Bozkuş, 2014).

3.6. SANAL MÜZE GEZİSİ ÖNCESİ YAPILACAK HAZIRLIKLAR

Müze gezilerinde olduğu gibi sanal müzede de etkinliğin hedefe ulaşması için bir plan program ile hareket edilmelidir. Sanal müze gezisi öncesi yapılabilecek bazı hazırlıklar şunlardır:

1. Öğretmen sanal geziye başlamadan önce kendisi sanal müzeyi gezmelidir. Böylelikle zaman boşa harcanmamış olur.
2. Alan gezisine yardımcı olacak başka kaynaklara da bakılmadır. Çoğu müzenin öğrenci sorularına cevap verecek personeli bulunmaktadır.
3. Bir bilgisayar etrafında tüm sınıfı almak ve hepsinin izlemesini sağlamak güç olduğu için sınıf küçük gruplara ayrılmalıdır.
4. Öğrencilerin çevrimiçi başka alanlarda dolaşmasını engellemek için site içerisinde ödevler verilerek en kısa sürede bulan ödüllendirilebilir.
5. Öğretmenler başarılarını, başarısızlıklarını ve tecrübelerini birbiri ile paylaşmalıdır (Ata, 2002).

3.7. SANAL MÜZE VE EĞİTİM

Türkiye'deki eğitim modellerine bakıldığında öğrencinin pasif olduğu ve verilen bilgiyi olduğu gibi aldığı davranışçı eğitim anlayışından yapılandırmacı eğitim anlayışına geçildiği görülmektedir. Bu eğitim anlayışı öğrencinin keşfederek öğrenmesini, öğrenme sürecinde aktif olmasını ve öğretmenin de bu sürece rehberlik etmesini istemiştir. Eğitimdeki bu anlayış değişikliği ile teknolojinin hızla ilerlemesi eğitimin teknoloji ile buluşmasını sağlamıştır (Karadüz ve Baytak, 2010).

Teknolojinin durdurulamaz ilerleyişi müzelerin zaman, mekan, imkan sınırlılıklarını ortadan kaldırılmasını sağlayan sanal müzeleri ortaya çıkarmıştır. Sanal müzelerin eğitimde kullanılabilme düşüncesi, gerçek müzelerin eğitim ve öğretim sürecinde çok sık kullanılmasından ve fayda alınmasından kaynaklanmaktadır. Gerçek müzelere erişimden kaynaklanan sıkıntılar nedeniyle okul dışı bir öğrenme ortamı olarak müzelerin ders sürecinde kullanımı zorlaşmaktadır. Teknolojinin gelişmesi ile ortaya çıkan sanal müzeler, gerçek müzeleri sınıf ortamına taşımış ve mekan engelinin ortadan kalkmasını sağlamıştır (Bulut ve Uzun, 2021).

Dijitalleşen dünyada sınıf ortamları da çağa ayak uydurmuş, kara tahtaların yerini projeksiyonlar ve akıllı tahtalar almıştır. Bu değişim öğrenme süreçlerinin dijital

ortama kaymasını sağlamıştır. Devletin sağladığı imkanlarla genel ağa bağlanan akıllı tahtalarda öğretmenler artık öğrencilere çevrim içi oyunlar oynatabilmekte, videolar izletebilmekte ve sanal müze gezileri yaptırabilmektedir (Tarman, 2011).

Sanal müzeler gerçek müzelerdeki gibi koleksiyonlara birebir erişme imkanı vermese de avantajları oldukça fazladır. Öğretmenin gezi öncesi yapması gereken hazırlıkları, alması gereken izinleri, uyması gereken yasal prosedürleri ortadan kaldırır. Ayrıca gerçek müze gezisindeki gibi para harcanmasını ve vakit kaybını önleyerek kısa zamanda birçok müze gezisi yapma imkanı sağlar. Sanal müzelerin meydana getirdiği bu avantajlar öğrenme sürecinde sanal gezilere sıkça ağırlık verilmesini sağlamıştır (Buyurgan ve Mercin, 2005: 178).

3.8. SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE SANAL MÜZE KULLANIMI

2005 eğitim programı kullanılmaya başlanmadan önce eğitimde geleneksel yöntemlerle ve öğrencinin pasif, öğretmen aktif olduğu ve kitaplara bağlı kalınan bir program kullanılmıştır. Çağın gerekleri ve yenilenen eğitim programı ile eğitimde artık sadece öğretmenin anlattıkları yetmemektedir. 2005 eğitim programı ile eğitimde öğrencinin bilgiyi keşfedeceği, bilgi üzerinde düşünüp eleştirebileceği ve kendi deneyimleri ile sürece dahil olabileceği bir anlayışa geçilmiştir. Öğrenme ortamında ise sınıfın dışına çıkılmış ve her yerde öğrenmenin gerçekleştirilebileceği bir anlayış hakim olmuştur. Bu ortamlardan birisi de müzelerdir (Artar, 2016).

Müzeler, geçmişte kültürel ve tarihi bir değeri olan koleksiyonların sergilendiği mekanlar olarak karşımıza çıkar. Öğrenciler sergilenen bu koleksiyonları gezerek geçmiş ve gelecek arasında bağ kuracak, kültürel mirası ve tarihi değerlerimizi korumaya duyarlı hale gelecektir. Müze gezileri ayrıca öğrencilerde eleştirel düşünme, empati, gözlem, mekanı algılama, karar verme, yaratıcılık, kanıt kullanma gibi becerilerin kazanılmasını da sağlamaktadır (MEB, 2018). Müzeler Sosyal Bilgiler dersindeki birçok kazanım ve becerinin kazandırılmasında uygun bir öğrenme ortamı oluşturduğu için derslerde çok sık kullanılmaktadır.

Sosyal Bilgiler dersi ‘iyi ve etkin’ vatandaş yetiştirmeyi kendisine misyon edinmiştir. Gelişen teknoloji, değişen ihtiyaçlar, toplumun ilerleyişi Sosyal Bilgileri bu misyonundan vazgeçirmemiştir. Fakat değişen şartlar öğrenme ortamlarının kendisini güncellemesini zorunlu kılmıştır (Yalçın ve Akhan, 2019).

Gelişen teknoloji ile birlikte artık derslerde müzelerin dijital ortama aktarıldığı sanal müzeler kullanılmaya başlanmıştır. Sanal müzeler için zamandan, mekandan ve gerçek müze ziyaretlerinde harcanacak paradan tasarruf edilmiştir.

Gerçek müze gezilerini yapmaya her zaman şartlar yetmeyebilir. Ailenin maddi durumu, okulun bulunduğu şehir ya da bölgede müze olmayışı, yol masrafı, zaman azlığı, güvenlik koşullarının yetersiz kalması, öğretmenin aldığı sorumlulukla oluşan riskler gibi durumlar sanal müzelere olan yönelişi artırmaktadır. Gerçek müze gezileri Sosyal Bilgiler dersi kazanımlarına uygunluğu nedeniyle sıklıkla kullanılmaktadır. İnternet ortamına taşınmış sanal müze gezileri de son zamanlarda öğretmen ve öğrencilere daha cazip gelmekte ve kullanımı gün geçtikçe artmaktadır (Dolanbay ve Tuncel, 2016).

4. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Kısa (2012), ‘Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Kullanımına İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri’ başlıklı yüksek lisans tezinde Afyonkarahisar il sınırlarında ortaokul düzeyinin her kademesinde daha önce müze gezisi yapmış 577 öğrenci ile ve ortaokul düzeyinin her kademesinden hiç müze gezisi yapmamış 423 öğrenci ile çalışmıştır. Çalışmada merkez okulunda görev yapan 65 öğretmen de görüşlerini belirtmiştir. Görüşler 4 farklı bilgi toplama formundan elde edilmiş ve betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiştir. Sonuçlara göre kız öğrencilerin müze gezilerine ilgisinin daha fazla olduğu ve ortaokul kademesinden 8. sınıf öğrencilerinin müze gezilerine ilgilerinin daha az olduğu saptanmıştır. Müze gezilerine yılda 3 ve daha fazla gidenlerin çoğunun okul kapsamında gezdiği görülmüştür. Öğretmenlerden 10 yılı aşmış tecrübesi olanların müze gezilerinin daha üstünde durduğu ve öğretmenlerin müze gezi gezisi yaparken yaşadığı en büyük sorunun ise sınıf mevcutlarının fazla olmasından kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Doğanlı (2019), ‘Sanal Müze Gezilerinin Farklı Lise Türlerindeki 9. sınıf Öğrencilerinin Başarısına Etkisi’ başlıklı yüksek lisans tezinde 9. sınıf tarih dersinde “Türkiye Tarihi” ünitesi kapsamında sanal müze gezisi yapılmasının öğrenci başarısına etkisi araştırılmıştır. İki farklı şubede okumakta olan 9. sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilen çalışma, iki farklı lisede gerçekleştirilmiştir. Ders kapsamında 7 sanal müze gezilmiş, ön test ve son test uygulaması yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre iki farklı lise türündeki deney grubu ve kontrol grubundaki öğrencilerin

başarılarında anlamlı bir fark olduğu görülmüş ve yapılan ön test-son testlerin puanlarında ilişkinin pozitif olduğu fakat anlamlı olmadığı görülmüştür. Ayrıca ders kapsamında sanal müze gezisi yapılan öğrencilerin yani deney grubunun başarılarında artış olduğu görülmüştür.

Turgut (2015), ‘Sosyal Bilgiler Dersinde Bir Eğitim Aracı Olarak Sanal Müzelerden Yararlanma’ başlıklı yüksek lisans çalışmasında nitel araştırma yöntemi, eylem araştırması deseninde tasarlanan araştırmanın çalışma grubunu 8. sınıfta okumakta olan 19 öğrenci oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmış ve elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Çalışma sonunda öğrencilerle yarı yapılandırılmış görüşme yapılmış ve çalışma betimsel analizle sonuçlandırılmıştır. Elde edilen verilere göre araştırma sonucunda öğrencilerin sanal müze gezisi sırasında kendilerini müzede hissettikleri, dersin canlı geçtiği, ders içinde kullanılan sanal müze gezisi etkinliğinin başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin kendi sanal müze gezisi etkinliklerini kendilerinin hazırlayabileceği ve öğretmenlerin de bu konuda öğrencilere rehber olması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Ustaoglu (2012), ‘İlköğretim 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Türk Tarihinde Yolculuk Ünitesinde Sanal Müzelerin Kullanımının Öğrenci Başarısına Etkisi’ başlıklı yüksek lisans tezinde 2011-2012 öğretim yılında Ankara’da bir ortaokulda 7. sınıfta okumakta olan 53 öğrenci araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. 6 sanal müze gezisi yapılan derste öğrencilere ön test ve son test uygulaması yapılmış, elde edilen veriler t testi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda deney ve kontrol grubu arasında anlamlı bir fark olduğu, sanal müze gezilerinin başarıyı arttırdığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Şentürk (2019), ‘Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Müze Kullanımına İlişkin Görüşleri’ başlıklı yüksek lisans tezinde 2017-2018 öğretim yılında Manisa il sınırında bulunan 2 farklı devlet okulunda görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenleri ve 19 farklı devlet okulunda 7. sınıfta okumakta olan 1397 öğrenci ile çalışılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen verilere göre; Sosyal Bilgiler öğretmenleri bir öğretim aracı olarak müzeleri kullanmada olumlu görüş belirtmişlerdir. Ayrıca derslerde müze kullanımının öğrencilerin tarih bilincini artırdığı ve eserleri koruma noktasında daha özenli oldukları öğretmenler tarafından ifade edilmiştir.

Öğrencilerin vermiş oldukları cevaplar da Sosyal Bilgiler dersinde müze kullanımının yararlı olacağı yönündedir.

Peker (2014), ‘Sosyal Bilgiler Dersinde Sanal Müze Kullanımı ve Sosyal Bilgiler Öğretmeni Adaylarının Sanal Müze Kullanımına Yönelik Tutumları’ adlı yüksek lisans tezinde 2012-2013 yılı eğitim öğretim yılında Aksaray Üniversitesinde okumakta 197 Sosyal Bilgiler öğretmen adayı ile çalışılmıştır. Nicel araştırma yöntemine göre tasarlanan çalışmada elde edilen sonuçlara göre; öğretmen adayları Sosyal Bilgiler dersinde müze ve sanal müze kullanımının yararlı olacağını ifade etmişler, üniversitelerde de sanal müze çalışmalarına ağırlık verilmesi gerektiği önerisinde bulunmuşlardır.

Tezcan Akmehmet (2005), ‘İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretiminde Arkeoloji Müzelerinin Nesne Merkezli Eğitim Etkinlikleriyle Kullanılması’ adlı doktora tezinde arkeoloji müzelerinin Sosyal Bilgiler öğretiminde kullanılması konusu ele alınmış ve müze olarak İstanbul Arkeoloji Müzesi seçilmiştir. 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim programı kapsamında tarih öğretimi ile ilgili öğretim programı önerisi hazırlanmıştır. Öneride birçok etkinlik hazırlanmıştır. Bu etkinlikler ihtiyaçların belirlenmesinden sonra hazırlanmış, İstanbul Arkeoloji Müzesi’ne çalışma kapsamında okullara sunması için uygulama önerileri verilmiştir.

Canlı (2016), ‘İlkokul 4. Sınıf Görsel Sanatlar Dersinde Sanal Müze Uygulamasına İlişkin Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşleri’ adlı yüksek lisans tezinde 2014-2015 öğretim yılında Konya ili Sarayönü ilçesinde sanal müze kullanan 10 sınıf öğretmeni ile görüşmüştür. Çalışmanın bir sonraki aşamasında ilçede bulunan bir ortaokulun 4. sınıf öğrencileri ile Hz. Mevlana Müzesi gezilmiştir. Son aşamada ise interneti bulunan 7 veli ile sanal müze hakkında görüşülmüştür. Uygulama aşamasında öğretmen ve velilere görüşme formu uygulanmış, öğrencilere ise açık uçlu sorulardan oluşan ön test ve son test uygulaması yapılmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiş ve görsel sanatlar dersinde sanal müze kullanımının derse katkı sağlayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın deseni, çalışma grubu, veri toplama aracı ile verilerin toplanması ve analizine yer verilmiştir.

1. ARAŞTIRMA DESENİ

Sosyal Bilgiler dersinde sanal müze ve müze etkinlikleri hakkında öğrenci görüşlerinin değerlendirileceği bu çalışma, nitel araştırma yöntemine göre tasarlanmıştır. Nitel araştırma, “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma” olarak tanımlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2008:39). Çalışmada nitel araştırma desenlerinden fenomenolojik desen kullanılmıştır. Fenomenolojik desen kişinin bir duruma, olaya ve deneyime yönelik bakış açısını ele alan bir modeldir (Patton, 2014). Fenomenoloji, günlük yaşantımızda sıklıkla karşımıza çıkan fakat hakkında ayrıntılı bilgiye sahip olamadığımız ve tam olarak kavrayamadığımız olgularla ilgili çalışma yürütür (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Nitel araştırmalarda en fazla karşılaşılan tip olan fenomenolojik desende araştırmacı; insanların kendi bakış açılarından bir olguyu nasıl anlamlandırdıklarını açıklamaya çalışır. Ayrıca bu desende kişilerin bakış açıları incelenir (Johnson ve Christensen, 2014). Bu araştırmada da Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin sanal müze kullanımı hakkındaki görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır.

2. ÇALIŞMA GRUBU

İstanbul ili Arnavutköy ilçesinde bulunan Halis Kutmangil Ortaokulu’nda 7. sınıfta öğrenimlerine devam etmekte olan 100 adet öğrenci araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri 2020-2021 eğitim öğretim yılı bahar döneminde 100 adet 7. sınıf öğrencisinden toplanmıştır. Çalışma grubu, seçkisiz olmayan örnekleme türlerinden uygun örnekleme yöntemi kullanılarak oluşturulmuştur. Uygun örnekleme yöntemi; zaman, para ve işgücü kaybını engellemek için seçilen grubun kolay çalışılabilir kişilerden oluşmasıdır (Büyüköztürk vd., 2008). Bu çalışmada öğrencilerin evlerinde sanal müze gezisi yapabilecekleri bir cihaz bulunması ve genel ağ bağlantısı olması durumları göz önünde bulundurularak çalışma grubu oluşturulmuştur. Çalışma grubunun özellikleri Tablo3’te verilmiştir.

Tablo 3. Çalışma Grubunun Cinsiyet Dağılımı

| Cinsiyet | f | % |
|----------|-----|-----|
| Kadın | 55 | %55 |
| Erkek | 45 | %45 |
| Toplam | 100 | 100 |

Tablo 3’de görüldüğü gibi çalışmaya 100 öğrenci katılmıştır. Çalışmaya katılan 100 öğrencinin %55’i kadın , %45’i erkektir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumu Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin Anne Eğitim Durumlarının Hesaplanması

| Anne Eğitim Durumları | f | % |
|-----------------------|-----|-----|
| Okuma Yazma Bilmiyor | 19 | %19 |
| İlkokul Mezunu | 52 | %52 |
| Ortaokul Mezunu | 21 | %21 |
| Lise Mezunu | 8 | %8 |
| Yüksekokul Mezunu | - | - |
| Üniversite ve üstü | - | - |
| Toplam | 100 | 100 |

Çalışmaya katılan 100 öğrencinin anne eğitim durumları incelendiğinde %19’u ‘Okuma yazma bilmiyor’, %52’si ‘İlkokul mezunu’, %21’i ‘Ortaokul mezunu’, %8’i ‘Lise mezunu’ olduğu görülmektedir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin baba eğitim durumu Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin Baba Eğitim Durumlarının Hesaplanması

| Baba Eğitim Durumları | f | % |
|-----------------------|-----|-----|
| Okuma Yazma Bilmiyor | 5 | %5 |
| İlkokul Mezunu | 47 | %47 |
| Ortaokul Mezunu | 37 | %37 |
| Lise Mezunu | 10 | %10 |
| Yüksekokul Mezunu | - | - |
| Üniversite ve üstü | 1 | %1 |
| Toplam | 100 | 100 |

Çalışmaya katılan öğrencilerin baba eğitim durumları incelendiğinde %5'i 'Okuma yazma bilmiyor', %47'si 'İlkokul mezunu', %37'si 'Ortaokul mezunu', %10'u 'Lise mezunu' %1'i ise 'Üniversite ve üstü' olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Sanal Müze Etkinliğine Bağlanılan Cihaz Durumu

| Sanal Müze Etkinliğine Bağlanılan Cihaz Durumu | f | % |
|--|-----|-----|
| Cep telefonu | 82 | %82 |
| Tablet | 11 | %11 |
| Bilgisayar | 7 | %7 |
| Toplam | 100 | 100 |

Sanal müze gezisi yapacak öğrencilerin %82'si 'Cep telefonu' ile %11'i 'Tablet' ile %7'si 'Bilgisayar' ile çalışmaya katılmıştır.

Tablo 7. Öğrencilerin Bilgisayar ve Genel Ağ Kullanabilmeleri Hakkındaki Öz Değerlendirmeleri

| Öğrencilerin bilgisayar ve genel ağ kullanabilmeleri hakkında öz değerlendirmeleri | f | % |
|--|-----|-----|
| Çok iyi | 15 | %15 |
| İyi | 33 | %33 |
| Orta | 47 | %47 |
| Kötü | 5 | %5 |
| Toplam | 100 | 100 |

Tablo7'ye göre öğrencilerin bilgisayar ve genel ağ kullanabilme hakkında öz değerlendirmeleri %15'i 'Çok iyi', %33'ü 'İyi', %47'si 'Orta', %5'i 'Kötü' şeklindedir.

Tablo 8. Öğrencilerin Müze Gezisi Yapma Durumları

| Öğrencilerin Müze Gezisi Yapma Durumları | f | % |
|--|-----|-----|
| Hiç Müze Gezisi Yapmadım | 64 | %64 |
| Müze Gezisi Yaptım | 36 | %36 |
| Toplam | 100 | 100 |

Tablo 8 incelendiğinde öğrencilerin 36'sının müze gezisi yaptıkları, 64'ünün ise hiç müze gezisi yapmadıkları görülmüştür. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun hayatlarında hiç müze gezisi yapmadıkları görülmektedir.

Tablo 9. Öğrencilerin Gezdikleri Müzeler

| Öğrencilerin Gezdikleri Müzeler | f | % |
|---------------------------------|----|-----|
| Miniatürk | 6 | 1,8 |
| Topkapı Sarayı | 5 | 1,5 |
| Ayasofya Müzesi | 3 | 0,9 |
| Dolmabahçe Sarayı | 2 | 0,6 |
| Barış Manço Müzesi | 2 | 0,6 |
| Oyuncak Müzesi | 2 | 0,6 |
| Panorama 1453 Müzesi | 2 | 0,6 |
| Yerebatan Sarnıcı | 2 | 0,6 |
| İnebolu Kent Müzesi | 1 | 0,3 |
| Rahmi Koç Müzesi | 1 | 0,3 |
| Hünkar Kasrı | 1 | 0,3 |
| Teknoloji Müzesi | 1 | 0,3 |
| İshak Paşa Sarayı | 1 | 0,3 |
| Anıtkabir | 1 | 0,3 |
| Toplam | 30 | 30 |

Müze gezisi yapan öğrencilerin 6'sı 'Miniatürk'ü', 5'i 'Topkapı Sarayı'nı', 3'ü 'Ayasofya Müzesi'ni' ziyaret etmiştir. Bir öğrenci gezdiği müzenin ismini hatırlamadığını belirtmiştir. Diğer 5 öğrenci ise müze gezisi yaptığını belirtmiş fakat müze ismi yazmamıştır. Geriye kalan 6 öğrenci ise farklı farklı müzeleri ziyaret ettiğini ifade etmiştir. Müze gezisi yapan öğrencilerin büyük çoğunluğunun yaşadıkları şehir olan İstanbul'daki müzeleri ziyaret ettiği görülmektedir.

Tablo 10. Öğrencilerin Etkinlik Öncesi Sanal Müze Gezisi Yapma Durumları

| Sanal Müze Gezisi Yapma Durumları | f | % |
|-----------------------------------|-----|-----|
| Sanal müze gezisi yaptım. | 32 | %32 |
| Sanal müze gezisi yapmadım. | 68 | %68 |
| Toplam | 100 | 100 |

Tablo 10 incelendiğinde öğrencilerin %32'sinin sanal müze gezisi yaptığı, %68'inin ise sanal müze gezisi yapmadığı görülmektedir. Tablo 8 ve Tablo 10 birlikte değerlendirildiğinde; araştırmaya katılan öğrencilerin müze gezisi ve sanal müze gezisi yapmış olma oranlarının paralellik gösterdiği görülmektedir.

Tablo 11. Öğrencilerin Gezdikleri Sanal Müzeler

| Öğrencilerin Gezdikleri Sanal Müzeler | f | % |
|---------------------------------------|----|-----|
| Oyuncak Müzesi | 11 | 3,3 |
| Kurtuluş Savaşı Müzesi | 10 | 3 |
| Cumhuriyet Müzesi | 6 | 1,8 |
| Göbeklitepe Müzesi | 3 | 0,9 |
| Toplam | 30 | 30 |

Sanal müze gezisi yaptıklarını ifade eden 100 öğrenci içinden 30'u gezdikleri sanal müzelerin isimlerini yazmışlardır. 11 öğrenci 'Oyuncak Müzesi'ni', 10 öğrenci 'Kurtuluş Savaşı Müzesi'ni', 6 öğrenci 'Cumhuriyet Müzesi'ni' ve 3 öğrenci ise 'Göbeklitepe Müzesi'ni' ziyaret etmiştir. 2 öğrenci gezdikleri sanal müzelerin isimlerini hatırlamadığını ifade etmiştir.

3. VERİ TOPLAMA ARACI

Öğrencilerin sanal müze kullanımı hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından literatür araştırması yapılarak ve uzman görüşleri alınarak hazırlanan açık uçlu sorulardan oluşan anket kullanılmıştır. Yapılandırılmamış sorular da denilen açık uçlu sorular, çalışmaya katılan kişilere özgürce cevap vermesine olanak tanır ve katılımcılardan alınan cevaplar ile araştırma derinleştirilebilir. Bu çalışmanın

avantajı katılımcılardan beklenmedik cevaplar alınması ile araştırma derinleştirilerek daha anlamlı hale gelir (Mertens,1998). Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrencilerin demografik bilgilerini öğrenmeye yönelik sorular bulunmaktadır. İkinci bölümde ise öğrencilerin sanal müze kullanımı hakkındaki görüşlerini almak amacıyla sorular yer almaktadır.

Ankette yer alan soruların kapsam geçerliliğini sağlamak üzere alan uzmanından gelen dönütlerin ardından 15 olan soru sayısının 9'a indirilmesi kararlaştırılmıştır. Anket soruları çalışma grubuna uygulanmadan önce 38 öğrenci üzerinde pilot uygulaması yapılmış ve uygulama sonucuna göre anket formuna son hali verilmiştir. Açık uçlu sorulardan oluşan anket formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde çalışma grubunu tanımlayabilmek için; cinsiyetleri, anne-baba eğitim durumları, sanal müze gezisine hangi cihazdan bağlandıkları, bilgisayar ve genel ağ kullanabilme hakkındaki görüşleri, daha önce müze ve sanal müze ziyaretinde bulunup bulunmadıkları, bulundular ise hangi müze ve sanal müze gezilerini yaptıkları sorulmuştur. Açık uçlu 9 sorudan oluşan 2. bölümde öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersi kapsamında sanal müze kullanımı hakkındaki görüşlerini anlamlandırmak için ise şu sorular yöneltilmiştir. *“Sosyal Bilgiler dersinde müze kullanımının konuları öğrenmenize katkı sağlayacağını düşünüyor musunuz?”*, *“Müze gezisini sanal müzeden ayıran noktalar nelerdir?”*, *“Sanal müze gezisinin avantajları nelerdir?”*, *“Sanal müze gezisinin dezavantajları nelerdir?”*, *“Sosyal Bilgiler dersinde sanal müze kullanımının konuları öğrenmenize katkı sağlayacağını düşünüyor musunuz?”*, *“Sanal müze gezilerini yaparken ne gibi sıkıntılar yaşadınız?”*, *“Sanal müze gezisi yapmayı sürdüreceksiniz mi?”*.

4. VERİLERİN TOPLANMASI VE ANALİZİ

Araştırma verileri, 2020-2021 bahar yarıyılı içerisinde, İstanbul ilinin Arnavutköy ilçesinde bulunan Halis Kutmangil Ortaokulu'nda 7. sınıfta öğrenim gören ve çalışmaya gönüllü olarak katılan 100 öğrenciden toplanmıştır. Çalışmaya başlanmadan önce gerekli tüm izinler alınmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin tüm bilgilerinin gizli tutulacağı aktarılmış ve sorulara içtenlikle cevap verebilmeleri adına isimlerini yazmamaları istenmiştir. Ayrıca öğrencilerin sorulara verdikleri cevapların araştırma amacı dışında kullanılmayacağı hem onam formunda hem de sözlü olarak ifade edilmiştir. 2020 yılında Türkiye'yi etkisi altına alan Covid-19 salgını nedeniyle eğitim uzaktan da devam ettiği için çalışma online yürütülmüş ve zoom uygulaması

üzerinden toplantılar yapılmıştır. Toplantılara katılamayan öğrencilerle birebir görüşülmüş ya da whatsapp uygulaması üzerinden bilgilendirme yapılmıştır. Toplantılarda sanal gezi ile ilgili bilgilendirmeler yapılmış ve örnek bir sanal müze gezisi yapılarak öğrencilerin turu nasıl yapacağı gösterilmiştir. Sonrasında öğrencilere Kurtuluş Savaşı sanal müzesi ve Cumhuriyet Müzesi'nin sanal gezi linkleri (KTB,2021) atılmış ve Ek1 gösterilen çalışma etkinliklerindeki görevleri yerine getirmeleri istenmiştir. Yapacakları sanal müze gezileri ile ilgili etkinlik yaprakları verilerek öğrencilerin sanal müzeleri bilinçli şekilde gezmeleri hedeflenmiştir. Sanal müze gezisi sonrası açık uçlu sorulardan oluşan anket paylaşılarak cevaplamaları istenmiştir.

Öğrencilerin müze ve sanal müze etkinlikleri hakkındaki görüşlerinin incelendiği bu çalışmada elde edilen veriler betimsel analiz tekniği ile çözümlenmiştir. Betimsel analiz, görüşme sonrası elde edilen verilerin belli bir kategoriye ayrılarak okuyucuya aktarılmasıdır. Önce eldeki veriler betimlenir sonrasında betimlemeler açıklanır ve yorumlama işlemi ile çalışma sonuçlandırılır. Bu analiz türünde sık sık doğrudan alıntılara yer verilerek çalışma grubunun görüşleri ayrıntılı bir şekilde açıklanmak istenir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Betimsel analiz 4 aşamadan oluşmaktadır: 1. aşamada betimsel analiz için bir çerçeve oluşturulur. 2. aşamada tematik çerçeveye göre veriler işlenir. 3. aşamada bulgular tanımlanır. 4. ve son aşamada ise elde edilen bulgular yorumlanarak çalışma sonlandırılır (Altunışık vd., 2010). Analizler sonucunda elde edilen veriler tablolaştırılarak frekanslarla sunulmuş, doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Verilerin sunumunda alıntı seçimi için çarpıcılık (farklı görüş), açıklayıcılık (temaya uygunluk), çeşitlilik ve uç örnekler ölçütleri dikkate alınmıştır. Bulguların sunumunda etik kurallar gereği katılımcı gizliliğini korumak amacıyla öğrenciler Ö1, Ö2.. şeklinde belirlenen kısaltmalar ile ifade edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde elde edilen veriler tablolaştırılarak frekanslarla sunulmuş, doğrudan alıntılarla desteklenmiştir.

1. SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE MÜZE KULLANIMININ KONULARI ÖĞRENMEYE KATKI SAĞLAMASI HAKKINDA ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

“*Sosyal Bilgiler dersinde müze kullanımının konuları öğrenmenize katkı sağlayacağını düşünüyor musunuz?*” sorusuna ilişkin öğrencilerin görüşleri analiz edilmiş, tekrar edilen yargılar ile kodlar oluşturulmuş, Tablo 12 ’de verilmiş ve öğrenci görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılarak bulgular desteklenmiştir.

Tablo 12. *Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Kullanımının Konuları Öğrenmeye Katkı Sağlaması Hakkında Öğrenci Görüşleri*

| Temalar | Kodlar | f |
|----------------|---|----|
| Katkı sağlar. | Müze gezileri ile tarih konularını daha iyi öğreniriz. | 20 |
| | Müze gezileri ders ile ilgili yeni bilgileri öğrenmemizi sağlar. | 11 |
| | Müze gezilerinde eserleri canlı görmek konuyu daha iyi anlamamızı sağlar. | 10 |
| | Müzelerde sergilenen eserlerle ders konuları paralellik gösterir. | 8 |
| | Müze gezileri dersi eğlenceli hale getirir. | 3 |
| Kararsızım | - | 2 |
| Katkı sağlamaz | - | 1 |

97 öğrenci Sosyal Bilgiler dersinde müze gezisi yapmanın derslerine katkı sağlayacağını ifade ederken 2 öğrenci kararsız kalmış ve 1 öğrenci ise katkısı olmayacağını söylemiştir. Öğrencilerin neredeyse tamamı Sosyal Bilgiler dersinde müze gezisi yapılmasının derslerinde başarılarını olumlu yönde etkileyeceğini belirtmiştir.

39 öğrenci, müze gezilerinin derslerine katkı sağlayacağını belirtmişler fakat açıklamada bulunmamışlardır. 6 öğrenci ise kategoriye giremeyecek konu dışı cevaplar vermiştir.

Müzelerin Sosyal Bilgiler dersinde özellikle tarih konularına katkı sağlayacağını belirten bazı öğrenci ifadeleri şu şekildedir:

Ö4. “ Özellikle tarihi müzeler konuyu kavramamızda yardımcı oluyor. ”

Ö29.“..... Sosyal Bilgiler dersi tarihi de öğreten bir ders. Bu nedenle müzelerde tarihi şeyler barındırmasıyla katkısı olacağını düşünüyorum.”

Ö30.“..... bu kişinin öğrenmesine bağlı bir şeydir bence. Nedeni şudur ki insan müzeyi gezerken sadece orada sergilenenlere bakarsa pek bir şey öğrenemez. Fakat oradaki sergilenenlere bakarken hem bakıyor hem de bilgi metnini okuyorsa bilgi sahibi olur bunun sosyal (bilgiler) dersiyle alakası da şudur örneğin bir tarih müzesi gezisinde müze içinde gördüklerimizi kavrarsak sosyal (bilgiler) dersinde bu konularla ilgili olduğundan dolayı çok fayda sağlayacağını düşünmekteyim.”

Ö35. “ Çünkü müzelerde gördüğümüz tarih ile ilgili bilgiler olsun, eşyalar olsun bunlarla alakalı bilgi ediniyorum ve bu tarih konularını da sosyal bilgiler dersinde de işlediğimiz için bana bir katkı sağlamış oluyor. ”

Ö40. “ derste işlediğimiz konuları tarih müzelerinde gezdikten sonra iki bilgi kafamızda pekişir ve kalıcı olur. ”

Ö48. “ tarih dersinde önümüze çıkacak şeyler bunlar. En azından önceden bilmiş oluruz. ”

Ö52. “ sosyal bilgiler dersi için fayda sağlayacağını düşünüyorum çünkü sosyal bilgiler dersinin bir alanı da tarih. Müze deyince benim aklıma tarihi şeyler geliyor ve tarihi görerek hissederek öğrenmenin faydalı olacağını düşünüyorum. ”

Ö58. “ derslerimizde tarihten bahsetmektedir. ”

Ö71. “ sosyal bilgiler dersinde de tarihi şeyler anlatıldığı için müze gezilerine katılıp not aldığımızda bunları sosyal bilgiler dersinde kullanabiliriz. ”

Ö74. “ Sosyal Bilgiler dersinde Atatürk’ün hayatını işliyoruz ve bu sanal müzelerde gördüğümüz bilgiler aklımızda kalıcı oluyor buda bize fayda sağlıyor. ”

Müze gezilerinin derste yeni bilgiler öğrenmeye katkı sağlayacağını düşünen bazı öğrencilerin alıntıları şu şekildedir:

Ö26. “ bilgi edindiğimiz için yararlı bir şey evet. ”

Ö44. “ Yeni bilgiler öğreniyoruz. ”

Ö53. “ bize bilgiler verir bu da derste yardımcı olur bize. ”

Ö59. “ Yeni yeni bilgiler ediniyoruz çokça bilgi edinmemizi sağlar. ”

Derste öğrendikleri bilgilerle ilgili eserleri canlı bir şekilde görmelerinin derslerine katkı sağlayacağını belirten öğrencilerden bazılarının görüşleri şu şekildedir:

Ö7. “..... Derslerde gördüğümüz olayları canlı olarak görmek öğrenmemizi kolaylaştırır.”

Ö32. “Müze gezilerini yakından görmemiz aklımızda kalıcı fikirler bırakabilir sosyal (bilgiler) dersi de öğrendiklerimizle de pekişir.”

Müze gezisinde sergilenen eserlerle derste işlenen konuların paralellik gösterdiğini ve bu nedenle müze gezilerinin dersi daha iyi anlamalarını sağladığını belirten öğrencilerden bazılarının görüşleri şu şekildedir:

Ö1. “Sosyal Bilgiler dersinde birçok şey öğreniyoruz. Bu dersle ilgili de çok müze var fayda sağlayacağını düşünüyorum.”

Ö55. “..... gezilen müzeler derslerimizle ilgili ve gerçekte görme imkanımız olmuş oluyor.”

Müze gezilerinin, dersleri daha eğlenceli hale getireceğini ve bu sayede dersi daha iyi anlayacaklarını Ö.93. “Derslerimizi daha eğlenceli bir şekilde öğrenebiliriz.” diyerek ifade etmiştir.

2. MÜZE GEZİSİNİ SANAL MÜZEDEDEN AYIRAN NOKTALAR HAKKINDA ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

“Müze gezisini sanal müzeden ayıran noktalar nelerdir?” sorusuna ilişkin öğrenci görüşleri analiz edilmiş, öğrencilerin en sık verdiği cevaplardan kodlar oluşturulmuş ve sıklıkları Tablo 13’te eklenmiştir.

Tablo 13. Müze Gezilerini Sanal Müzelerden Ayıran Noktalar Hakkında Öğrenci Görüşleri

| | f |
|---|----|
| Müzelerde eserlerin canlı ve yakından görülmesi | 25 |
| Sanal müzelerin ulaşım/erişim kolaylığının olması | 13 |
| Müzeler gerçek eserlerin sergilendiği yerler olması | 11 |
| Müzelerde o atmosferin hissedilmesi | 11 |
| Müzelerde detaylı inceleme yapılabilmesi | 8 |

Tablo 13 (Devam). Müze Gezilerini Sanal Müzelerden Ayıran Noktalar Hakkında Öğrenci Görüşleri

| | |
|--|---|
| Müzelerin zaman kısıtlamasının olması | 5 |
| Müzelerde eserlere dokunulabilmesi | 5 |
| Müzelerin belli kuralları olması | 3 |
| Müze gezisinde fazla enerji harcanması | 3 |
| Müzelerin pandemide riskli olması | 2 |
| Müzelerin biletsiz gezilmesi | 2 |

25 öğrenci müzelerde eserlerin araya bir engel girmeden yakından ve canlı olarak görülmesini sanal müzelerden ayıran en önemli özellik olarak görmüşlerdir. Bu öğrencilerden bazılarının ifadeleri şu şekildedir:

Ö24. *“Bence müze gezilerinde her şeyi canlı olarak görebiliyoruz ama sanal olarak daha iyi çünkü covid döneminde avantajı çok yüksek ve daha fazla vakit geçirebiliriz.”*

Ö38. *“Müzelerde sergilenen eserlere daha yakından baktığımız için daha etkili oluyor fakat sanal müzelerde bu böyle olmuyor.”*

Ö47. *“Müze gezisi sanaldan daha güzel oluyor. Kendi gözlerimizle yakından görüyoruz.”*

Ö67. *“Canlı olarak görüyoruz.”*

13 öğrenci sanal müze gezilerinin erişim/ulaşım kolaylığını müze gezilerinden ayıran unsur olarak görmüştür. Bu öğrencilerden bazılarının ifadeleri şu şekildedir:

Ö10. *“Müze gezilerini müzelere giderek yapmak zorundayken, sanal müzede istediğimiz yerde yapabiliriz (örneğin oturduğumuz yerde). Bu bir ev veya kafe gibi çeşitli yerler olabilir. Müzelere girmek için belirli saatler varken, sanal müzelerde belirli bir saat aralığı yoktur. Kişi, istediği zaman bu müzeleri ziyaret edebilir.”*

Ö31. *“Misal normal bir müze için başka yerlere gitmek gerekir. Ama sanal müzede tek tıkla telefonlarımızdan girebiliyoruz.”*

Ö51. *“Mesela istediğimiz sanal müze başka bir ülkede ama biz evimizden görebiliriz.”*

Ö74. “..... Müzelerde yolculuk etmemiz gerekiyor ama sanal müze gezisinde evimizde oturduğumuz yerden girebiliyorum.”

Ö77. “Bence sanal müzeyi normal müzeden ayıran nokta bir yere gitmeden oturduğumuz yerden rahat rahat sanal müzeyi görebiliyor olmam.”

Ö94. “Müzeleri kendin gidip görürsün. Sanal Müzeler sana gelir.”

11 öğrenci müzelerin gerçek eserlerin sergilediği yerler olduğunu, sanal müzelerin ise müzelerdeki eserlerin dijital ortama aktarılması şeklinde olduğunu ifade eden öğrenci görüşleri şu şekildedir:

Ö6. “Müzeler gerçek gezilerdir, sanal müzeler ise internetten. Uzak olduğu için müze gezileri daha iyi.”

Ö62. “Müzede eşyaları canlı olarak görürüz, sanal müzeler de ise internetten resmini.”

Ö83. “Müzeler eserlerin sergilendiği yerken sanal müzeler resimlerinin olduğu yerler.”

11 öğrenci, müzeleri sanal müzelerden ayıran özelliğin müze atmosferinin hissedilmesi olarak yorumlamış ve bu fikirde olan bazı öğrenci görüşleri şu şekildedir:

Ö2. “Müze gezisinde kendimi orda o olayda hissediyorum ama sanal müze bana o etkiyi fazla vermiyor.”

Ö4. “Ambiyans. Ortamdaki havayı edayı hissedebiliyoruz.”

Ö28. “Sanal müzelerde sadece ortamı görebiliriz. Fakat müze gezisinde ortamın tarihini hissederiz.”

Ö34. “..... oradaki atmosferi hissetmek, daha yakın olmak güzel bir his.”

Ö89. “Tarihi yerinde görmek o atmosferi yaşamak ve o ani hissetmek ve görerek yaşamak sanal müzeden daha güzel.”

8 öğrenci müzeleri sanal müzelerden ayıran özelliğin müze gezilerinde eserleri detaylı şekilde incelenmesi olarak yorumlayan öğrenci görüşleri şu şekildedir:

Ö65. “Gerçek müze gezilerinde daha dikkatli inceleyebiliriz müzeyi.”

Ö66. *“Onlara daha ince ayrıntılarına kadar bakabiliyoruz ama sanal bakamıyoruz.”*

Öğrencilerin 5’i gerçek müze gezilerini sanal müzelerden ayıran özellik olarak zaman kısıtlamasının olduğunu belirtmiştir.

Ö76. *“İstediğiniz müzeye zaman kaybetmeden görebilmek veya gidebilmek.”*

Ö37. *“Yola çıkmamıza gerek yok ve istediğimiz saatte sanal müze gezebiliriz.”*

5 öğrenci müzelerde eserlere dokunulabilmesinin iki müze arasındaki fark olduğunu ifade etmişlerdir.

Ö50. *“Gerçek eserlere dokunamamak ve sanal ortamda olması en farklı özellikleri.”*

Ö56. *“Gördüğümüz şeylere dokunabiliriz ama sanal müzede dokunamıyoruz.”*

Ö53. *“Mesela müze gezilerinde bazı kurallara uyarız ama sanal ortamda bu kurallara uyumuyoruz. Müze gezilerinde kendin geziyorsun görüyorsun fakat sanal müzelerde bunları yapamıyoruz.”* diyerek müze gezilerinde uyulması gereken kurallar olduğunu belirtmiştir.

Müze gezisi yapmanın yorucu olduğunu Ö35. *“Gezerken yorulduğumuz için fazla gezemiyoruz ve bu yüzden de gezi yarıda kalmış oluyor ama sanal müzede bütün yerleri gezmiş oluyoruz.”* şeklinde vurgulamıştır.

Ö.24 müze gezilerinde salgın riski olduğunu *“Bence müze gezilerinde her şeyi canlı olarak görebiliyoruz ama sanal olarak daha iyi çünkü covid döneminde avantajı çok yüksek...”* şeklinde yorumlamıştır.

Ö.54 müze gezilerinde belli kurallara uyulması gerektiğini *“Öncelikle; eğer bir müzeyi gezecek isek bilet almamız gerekir. Lakin eğer sanal bir müzeyi gezecek olursak buna gerek kalmaz. Bir müzeyi gezmek için belirli saatler hatta günler vardır ama sanal müzeye her daim gidebiliriz.”* şeklinde ifade etmiştir.

3. ÖĞRENCİLERE GÖRE SANAL MÜZELERİN AVANTAJLARI

“Sanal müze gezisinin avantajları nelerdir?” sorusuna ilişkin öğrenci görüşleri analiz edilmiş ve Tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 14. Öğrencilere Göre Sanal Müzelerin Avantajları

| Öğrencilere Göre Sanal Müzelerin Avantajları | f |
|--|----|
| Sanal turun istenilen mekandan yapılabilmesi | 34 |
| Sanal turları istenilen zaman yapılabilmesi | 12 |
| Sanal müze gezisinin sağlık açısından güvenilir olması | 8 |
| Sanal müzelerin ücretsiz ve biletsiz olması | 6 |
| Kısa sürede birçok müze gezisi yapılabilir olunması | 5 |
| Sanal müze gezisinde yorulmadan gezilebilmesi | 3 |
| Sanal müzeye masraf yapmadan ulaşabilir olunması | 2 |
| Sanal müze gezisinde vakit tasarrufu yapılması | 2 |

34 öğrenci sanal müze gezisini istenilen mekandan yapılabilmesini avantaj olarak ifade etmişlerdir. Öğrenciler bu konuda düşüncelerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

Ö1. *“Müzeler bizden uzak olduğundan gidemiyorum ama internet üzerinden her şeyi gördüm.”*

Ö10. *“İstediğimiz zaman, istediğimiz yerde girebiliriz. Ya da yürüme engelli bir kişi müzelere gidemese bile, sanal olarak birçok müzeyi gezebilir ve çeşitli bilgileri olduğu yerden öğrenebilir.”*

Ö57. *“Oturduğunuz yerden sanal müzeleri gezebiliyorsunuz.”*

Ö65. *“İnsanların hemen elinin altındaki telefon, bilgisayar gibi araç gereçlerden merak edilen müzeler ziyaret edilebilir bu da insanlara kolaylık sağlamış olur.”*

Ö77. *“Avantajı şöyle düşünebiliriz: Bir yere gitmeden, yorulmadan, uzak yerlere gitmeden kendince müze gezisi yapabilirsin.”*

Sanal müze gezilerinin istenildiği zaman yapabildiğini avantaj olarak gören öğrenciler düşüncelerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

Ö4. *“İstediğimiz zaman ulaşabiliyoruz. Yol problemi olmuyor.”*

Ö8. *“Her zaman, her vakit gezebilmek.”*

Ö14. *“Tekrar tekrar bakabiliriz.”*

Ö54. *“İstediğinde bakabiliyorsun.”*

8 öğrenci sanal müze gezilerinin sağlık açısından daha güvenli geziler olduğunu belirten öğrenciler düşüncelerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

Ö34. *“Pandemi günlerinde evimizden çıkmadan daha güvenli ve kolay bir şekilde gezebiliyoruz.”*

Ö50. *“Korona olduğu için güvenli ve evden geçilebiliyor.”*

Ö51. *“Covid-19’den korunabiliyoruz.”*

Ö68. *“Şu anki pandemiden dolayı hem sağlık hem mesafeye dikkat etmiş oluruz.”*

6 öğrenci sanal müzelerin ücretsiz ve biletsiz olmasını avantaj olarak görmüşler ve şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

Ö45. *“İstediğimiz zaman ücretsiz şekilde gezebiliriz.”*

Ö67. *“Her yere para ödemedi ve hızlı bir şekilde ulaşıyoruz.”*

Ö99. *“Ücretsiz bir şekilde gezmek.”*

5 öğrenci kısa sürede birçok müze gezisi yapılabilmesinin sanal müze gezilerinin avantajı olduğu söylemişler ve şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

Ö54. *“Oturduğunuz yerden bir saatin içinde 5-6 müze gezebiliriz, hem de zaman tasarrufu yapmış oluruz.”*

Ö47. *“Zamandan tasarruf yaparız. Bir gün içerisinde mesela 7-8 yer gezebiliriz.”*

Bazı öğrenciler ise sanal müze gezilerinin enerji tasarrufu ve vakit tasarrufu sağlaması, masrafsız olması gibi nedenlerden dolayı avantajlı geziler olduğunu ifade etmişlerdir.

4. ÖĞRENCİLERE GÖRE SANAL MÜZELERİN DEZAVANTAJLARI

“Sanal müze gezisinin dezavantajları nelerdir?” sorusuna ilişkin öğrenci görüşleri analiz edilmiş, en sık tekrarlanan yargılardan kodlar oluşturulmuş ve Tablo 15’de verilmiştir. Ayrıca bu konudaki öğrenci görüşleri doğrudan alıntılarla örnek şeklinde sunulmuştur.

Tablo 15. Öğrencilere Göre Sanal Müzelerin Dezavantajları

| Öğrencilere Göre Sanal Müzelerin Dezavantajları | f |
|---|----|
| Eserleri canlı görememek | 20 |
| Bir dezavantajı yok | 16 |
| İnternet gerekliliği, bağlantı sorunu oluşması | 14 |
| Gerçek esere dokunulamaması | 9 |
| Müze atmosferini yansıtmaması | 9 |
| Eserlerin ayrıntılı incelenememesi | 8 |
| Bilmiyorum | 4 |

20 öğrenci sanal müze gezisinin dezavantajı olarak eserlerin canlı şekilde görülememesi cevabını vermiştir. Bu öğrencilerden bazılarının görüşleri şu şekildedir:

Ö8. *“Müzedeki eşyaları canlı görememek”*

Ö12. *“Biraz tuhaf geldi. Çünkü canlı bir şekilde gezmekle eş değer değil”*

Ö49. *“Canlı canlı göremiyoruz ve akılda kısa bir süre kalıyor”*

Ö77. *“Bence sanal müze benim için yeterli değildir. Neden dersiniz onları canlı canlı görmek isterim”*

16 öğrenci sanal müze gezilerinin dezavantajının olmadığını söylerken, 9 öğrenci sanal müze gezilerinin müze atmosferini yansıtmamasını dezavantaj olarak görmüşlerdir. Bu konularda öğrencilerin görüşleri şu şekildedir:

Ö2. *“..... Müzelere gidemediğimiz dönemlerde o eksikliği az da olsa kapatıyor bence”*

Ö4. *“Ortamı hissedemiyoruz bu sebeple müzenin havasına giremiyoruz.”*

Ö24. *“Bence dezavantajı yoktu her şey iyiydi.”*

Ö40. *“Ekranda duvarların vb. eşyaların ne kadar eski ne gibi bir hasar aldığını göremiyoruz.”*

Ö54. *“Her ne kadar sanal olarak müzeyi gelebilssek de fiziksel olarak orada değiliz ve malesef müzedeki tarihi yapıyı da hissedemiyoruz.”*

Öğrencilerin 14'ü sanal gezi sırasında internet çekmemesi ve bağlantı sorunu oluşmasını sanal müze gezilerinin dezavantajı olduğunu belirtmişler ve şu cümleleri kurmuşlardır:

Ö21. *“İnternet olmayınca o yere gitmek zor olduğu için kötü olur”*

Ö45. *“İnternetle ilgili sorunlar oluyo. Gerçeğini görmek isterdim”*

Ö52. *“Bazı odalara giriş yapamıyorum bu bence dezavantaj.”*

Ö74. *“İnternet olmadan sanal müzelerde gezisi yapamayız.”*

Ö100. *“İnterneti olmayanlar giremeyebilir. Ya da interneti zayıf olanlar.”*

9 öğrenci sanal müzelerde eserlere dokunulamamasını, 8 öğrenci ise sanal gezilerde detaylı inceleme yapılamamasını dezavantaj olarak belirterek şu cümleleri kurmuşlardır:

Ö23. *“Hiçbir şeye dokunamıyoruz, daha dikkatli bakamıyoruz”*

Ö71. *“Dokunamıyoruz, hissedemiyoruz.”*

Ö38. *“Her tarafı karış karış görememek”*

Ö60. *“..... detaylı bakamıyorsun fazla incelemiyorsun”*

5. SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE SANAL MÜZE KULLANIMI HAKKINDA ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

“Sosyal Bilgiler dersinde sanal müze kullanımının konuları öğrenmenize katkı sağlayacağını düşünüyor musunuz?” sorusuna ilişkin öğrenci görüşleri analiz edilmiş ve Tablo 16'da sunulmuştur:

Tablo 16. Sosyal Bilgiler Dersinde Sanal Müze Kullanımı Hakkında Öğrenci Görüşleri

| Temalar | Kodlar | f |
|-----------------|--|----|
| Katkı sağlar. | Sanal müze gezileri ile müzeler sınıfa taşımış olur. | 16 |
| | Sanal müze gezileri ile tarih konuları daha iyi anlaşılır. | 11 |
| | Sanal müzelerdeki eserlerle ders konuları paralellik gösterdiğinden öğrenme pekişir. | 10 |
| | Sanal müze gezisinde bulunan görseller bilgilerin kalıcı hale gelmesini sağlar. | 8 |
| | Sanal müze gezileri ile yeni bilgiler öğrenilir. | 4 |
| | Sanal müze gezileri dersi eğlenceli hale getirir. | 3 |
| Katkı sağlamaz. | - | 3 |

16 öğrenci mekan kısıtlaması nedeniyle müze gezisi yapılmasının sınırlı olduğunu ve sanal müze gezilerinin bu sınırlılığı giderdiğinden şu cümlelerle bahsetmiştir:

Ö16. “..... Müzelere okulda her zaman gezme imkanı yakalayamayız. Ama öğretmenimiz bizi her zaman sanal müze gezdirebilir. Bu da dersleri daha iyi anlamamıza yardımcı olur.”

Ö15. “..... Derslerde her müzeye gitmemiz imkansız ama sanal olarak gezerek daha çok faydalanırız.”

Ö82. “..... Her zaman gerçek gezme imkanımız olmaz. Sanaldan gezerek konuları daha iyi anlarız.”

Ö77. “..... bu güzel bir çalışma gidemediğim göremediğim yerleri öğretmenimiz sayesinde gördüm.”

Ö39. “Müzeleri gezme fırsatımız olmadığında sanal olarak gezebiliriz.”

Ö68. “..... Sınıftan müze gezebilmek derslerimize yardımcı olur.”

11 öğrenci sanal müzelerin Sosyal Bilgiler dersinde özellikle tarih konularını işlerken derse katkı sağladığını belirtmişler. Bu düşünceye sahip öğrencilerden bazılarının düşünceleri aşağıda sıralanmıştır:

Ö9. “..... çoğu konu tarih ten bahsediliyor.”

Ö32. “..... müzelerde öğrendiğim bilgilerle derste öğrendiklerim pekişiyor ve tarihimizi çok güzel öğrenmiş oluyorum.”

Ö36. “..... okumakla kalmayıp tarihimizi gezip görmek daha akılda kalıcı olur.”

Ö52. “..... sosyal bilgiler dersinin bir alanı da tarih. Müze deyince benim aklıma tarihi şeyler geliyor ve tarihi görerek hissederek öğrenmenin faydalı olacağını düşünüyorum.”

Ö89. “..... tarihimiz ile ilgili eserleri görsel olarak görüp hafızamızda kalacağından ve bunun bana bir artı olacağını düşünüyorum.”

10 öğrenci sanal müzelerde sergilenen eserlerin ders konuları ile paralellik göstermesi nedeniyle öğrenmeyi pekiştirdiğini belirtmiştir. Bu öğrencilerden bazılarının görüşleri şu şekildedir:

Ö4. “..... Ortamı hissedemesem de sergilenen nesnelere, ortamlar konuyu daha akılda kalıcı kıldı.”

Ö19. “ görsellerle anlatım daha kolay anlatılıp kavrayabilir bu hem bizlere hem de anlatan kişilere kolaylık sağlar.”

Ö17. “..... aynı konuları sosyal bilgiler dersinde de gördüğümüz için not edip işimize yarayabiliriz.”

8 öğrenci sanal müze gezisinde bulunan görsellerin bilgileri kalıcı hale getirdiğini şu cümlelerle aktarmışlardır:

Ö3. “..... okumakla kalmayıp tarihimizi gezip görmek daha akılda kalıcı olur.”

4 öğrenci sanal müze gezileri ile yeni bilgiler öğrendiklerinin bu nedenle derslerine fayda sağladığını şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

Ö54. “..... bu sayede yeni bilgiler öğreniyorum ve derste daha etkili çalışmama yardımcı oluyor.”

Ö21. “..... bilgi edinmemizi sağlar.”

3 öğrenci sanal müze gezilerinin dersi eğlenceli hale getirdiğini şu cümlelerle aktarmışlardır:

Ö49. “..... Çünkü sosyal bilgiler dersinde konularımızı sanal müzeler sayesinde daha kolay ve eğlenceli bir şekilde öğrenebiliriz.”

Ö74. “..... Hem eğlenceli hem de faydalı.”

Katkı sağlamaz diyen 1 öğrenci ise düşüncesini şu şekilde aktarmıştır:

Ö30. “Pek düşünmüyorum çünkü bazı insanların ilgisini çekmiyor, merak uyandırmıyor. Bu da insanların öğrenememesine yol açıyor.”

6. SANAL MÜZE GEZİSİ YAPARKEN ÖĞRENCİLERİN YAŞADIKLARI SIKINTILAR HAKKINDAKİ GÖRÜŞLER

“Sanal müze gezisi yaparken ne gibi sıkıntılar yaşadınız?” sorusuna ilişkin öğrenci görüşleri analiz edilmiş ve Tablo 17’de sunulmuştur.

Tablo 17. Sanal Müze Gezisi Yaparken Öğrencilerin Yaşadıkları Sıkıntılar

| Temalar | Kodlar | f |
|-------------------|--|----|
| Sıkıntı yaşadım | Sanal turu yönlendirmede zorluk yaşanması | 20 |
| | İnternette donma ve bağlantı sorunu oluşması | 19 |
| | Sanal gezi uygulamasından kaynaklanan sorunlar | 7 |
| | Etkinlikte verilen görevlerin bulunamaması | 4 |
| Sıkıntı yaşamadım | - | 44 |

44 öğrenci sanal müze gezisi sırasında bir sıkıntı yaşamadıklarını “eğlendim, çok sevdim, güzeldi” gibi kelimelerle ifade ederken 20 öğrenci sanal müzeyi gezerken sanal turu yaparken zorluk yaşadıklarını şu şekilde ifade etmişlerdir:

Ö32. “Hiç sıkıntı yaşamadım, çok güzel eğlendim sanal müzede.”

Ö64. “Bir sıkıntı yaşamadım, çok güzeldi.”

Ö5. “Noktaların üstüne basamadığım zaman hareket edemedim.”

Ö8. “Sağa, sola ya da aşağı yukarı hareket ederken bir takım sıkıntılar yaşadım.”

Ö16. “İleri, geri tuşlarına sürekli elim çarptığı için biraz sıkıntı yaşadım.”

Ö54. “..... ben sanal müzede sürekli ekran birbirine karıştı ve donmaya başladı. Belki sorun internetten de olabilir, bunun dışında ise ekranı döndürmekte sıkıntı yaşadım. Hassasiyet ayarları değiştirilebilir.”

Ö83. “Gezerken fareyi hareket ettirmekte zorlandım. Onun dışında bir sıkıntı yoktu.”

Öğrencilerin 19’u sanal müze gezisi sırasında internet donmalarının ve bağlantı problemlerinin olduğunu belirtmiştir. 7 öğrenci ise sanal gezi uygulamasında internet sıkıntısı yaşadığını şu şekilde ifade etmişlerdir:

Ö49. “Sürekli siteden atıyordu”

Ö89. “Donmalar oldu, tam göremedim”

Ö17. “Müze odalarını bulamadım, odaların isimleri kapı üstlerinde yazsaydı daha güzel olabilirdi ve daha kolay olurdu.”

Ö63. “Biraz yavaş ilerliyor ve gezide nesnelere vs. Bunlar hakkında çok bilgi edinemiyoruz ama yine de çok güzel.”

Ö45. “Bence ekranı kontrol etmek daha kolay olabilirdi.”

Sanal müze gezisine katılan öğrencilerin 4’ü etkinlikte verilen görevlerin bulmak konusunda sıkıntı yaşamıştır.

Ö13. “Bazı odaları bulamadım.”

Ö15. “Pek rahat bulamadım aradıklarım.”

7. ÖĞRENCİLERİN SANAL MÜZE GEZİLERİNİ DEVAM ETTİRME KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ

“Sanal müze gezisi yapmayı sürdüreceksiniz mi?” sorusuna ilişkin öğrencilerin görüşleri analiz edilmiş ve Tablo 18’de gösterilmiştir.

Tablo 18. Öğrencilerin Sanal Müze Gezilerini Devam Ettirme Konusundaki Görüşleri

| Temalar | Kodlar | f |
|--|---|----|
| Sanal müze turunu devam ettirmeye yönelik ifadeler | Öğretici bir aktivite olması | 16 |
| | Eğlenceli vakit geçirilmesi | 13 |
| | Yeni yerler keşfedilmesine olanak tanınması | 8 |
| | Müzelere gitme zorunluluğunu kaldırması | 5 |
| | Pandemi nedeniyle güvenli olması | 2 |
| | Müze gezilerinden daha kolay olması | 2 |
| Sanal müze gezisini devam ettirmeme düşüncesinde olanlar | - | 23 |
| Kararsız olduğunu ifade edenler | - | 2 |

16 öğrenci öğretici bir aktivite olduğu için, 13 öğrenci eğlenceli vakit geçirdikleri için, 8 öğrenci yeni yerler keşfetmesine olanak tanıdığı için, 5 öğrenci müzelere gitme zorunluluğunu ortadan kaldırdığı için, 3 öğrenci gezmeyi sevdikleri için, 2 öğrenci pandemi nedeniyle müzelere göre daha güvenli olduğu için, 2 öğrenci müze gezilerinden daha kolay yapıldığı için sanal müze gezisini sürdüreceklerini bildirmişlerdir. Diğer öğrenciler ise herhangi bir neden belirtmemiştir.

Evet diyen öğrenciler şu cümleleri kurmuşlardır:

Ö65. *“Gerçeğine gitmeyi tercih ederim ama bu tür ziyaretlere covid-19 bitene kadar devam edeceğim. Çünkü şu an müzeleri gezmeye ve görmeye hastalık el vermiyor.”*

Ö38. *“..... çünkü benim için şu anda sanal müzeleri görmek daha kolay.”*

Ö35. *“..... çünkü bu sayede gidemediğim müzelere bile sanal ortamda ulaşabiliyorum ve bu sayede çok fazla bilgi sahibi oluyorum.”*

Ö42. *“..... Yeni şeyler keşfetmek hoşuma gidiyor ve diğer müzeleri de sanal görme şansımız varsa onları da görmek isterim.”*

Ö83. *“..... çünkü çok eğlenceli.”*

Ö63. *“..... bence hem yeni bilgiler ediniyoruz hem de çok eğlenceli oluyor.”*

Ö52. *“..... çünkü çok eğlenceli ve kaliteli zaman geçirmeyi seviyorum.”*

Ö19. *“Boş zamanlarımda evet çünkü görmek istediğim müzeler var.”*

Ö9. *“..... çünkü bilgilendirici.”*

Sanal müze gezilerine devam etmeyeceklerini belirten öğrenciler; sanal müze gezmeyi tercih etmeme, ilgi çekici olmaması, sevmeme gibi nedenler ifade etmişler, diğer öğrenciler ise bir neden belirtmemişlerdir. Sanal müze gezilerine devam etmeyeceğin ifade eden öğrencilerin görüşleri şu şekildedir:

Ö18. *“..... canlı canlı gidip görmek daha güzelken neden sanal gezi yapayım ki. Canlı canlı görmek o hissi yaşamak istiyorum. O yüzden sanal müze gezini sürdürmeyeceğim.”*

Ö58. *“..... covid biterse gerçek hayatta gideceğim.”*

Ö44. *“..... gerçek müzedeki gibi keyif vermiyor.”*

Ö45. “..... çok zorlandım.”

Ö49. “..... canlı canlı görmek istiyorum”

Ö26. “..... sevmедim.”

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırma öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde sanal müze kullanımı hakkında görüşlerinin belirlenmesi amacıyla nitel araştırma yönteminde tasarlanmıştır. Açık uçlu sorulardan oluşan anket ile İstanbul'da bulunan bir ortaokulun 7. sınıfında devam etmekte olan 100 öğrencinin görüşü alınmıştır. Elde edilen sonuçlar betimsel analizle çözümlenmiştir.

Çalışma grubundaki anne-baba eğitim durumları incelendiğinde okuma yazma bilmeyen, ilkokul mezunu, ortaokul mezunu olanların sayısının oldukça fazla olduğu görülmektedir. Müze gezisi yaptıkları ifade eden öğrencilerden büyük çoğunluğu müzelere okul gezisi ile gittiklerini belirtmiştir. Dolayısıyla öğrencilerin bağımsız ya da aileleriyle müze gezisi yapma oranlarının çok düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu konuda Kısa(2012), “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Kullanımına İlişkin Öğretmen Ve Öğrenci Görüşlerinin İncelenmesi (Afyonkarahisar Müzeleri)” adlı çalışmasında aynı bulguya ulaşmış ve öğrencilerin büyük bir bölümünün öğretmen rehberliğinde ve okul gezileri ile müze gezilerine katılmış olduğunu belirtmiştir. Çalışma grubunun İstanbul ilinin merkezine uzak bir semtinde bulunan Arnavutköy ilçesinde oturmaları öğrencilerin müzelere erişimlerini engellemektedir. Ayrıca müze gezisi yapılma oranları ile anne-baba eğitim durumları arasında pozitif bir ilişkinin olduğu düşünülmektedir.

Teknolojinin hayatımızın merkezinde olduğu günümüzde öğrencilerin sanal müze gezisi yapma oranlarının çok düşük olduğu görülmektedir. Öğrencilerin sanal müze gezisi yapma oranları incelendiğinde 100 kişiden 32'sinin sanal tur yaptığı görülmektedir. 2020 yılında tüm dünyayı etkisini alan Covid-19 salgını nedeniyle evlere kapanılmış ve evde yapılabilecek faaliyetlere ağırlık verilmiştir. Fakat öğrencilerin salgın dönemi içerisinde sanal müze gezilerini çok talep etmediği görülmektedir. Öğrencilerin yaşları itibarı ile bireysel telefonlarının bulunmaması, bağlanacak cihaz temininde oluşan sıkıntı, buldukları bölgede internet bağlantısının çekmemesi, altyapı eksiklikleri, anne-babalarının öğrencileri teşvikte yetersiz kalması, öğretmenlerin derslerde sanal gezi etkinliklerini kullanmıyor olması sanal gezi yapılma oranını etkileyen etmenler arasında sayılabilir.

Öğrenciler müze gezilerini sanal müze gezilerinden ayıran en önemli noktanın gerçek müze gezilerinde mekan ve zaman kısıtlaması olduğunu belirtmiştir. Fakat gerçek müze gezilerini sanal müze gezilerine tercih ettiklerini ifade etmiştir. Öğrenciler;

sanal gezilerde müze atmosferinin hissedilmemesi, müzede sergilenen koleksiyonlara dokunulamaması, detaylı inceleme yapılamaması, genel ağ bağlantısı olmadan giriş yapılamaması, müze gezilerini daha eğlenceli bulması gibi nedenlerin bu tercihlerini etkilediğini belirtmişlerdir.

Sosyal Bilgiler dersinde müze kullanımı hakkında öğrenciler, ders içerisinde bulunan tarih konuları işlenirken müze gezisi yapmalarının derslerine katkı sağlayacağını belirtmişlerdir. Konuları pekiştirme ve anlamaya yardımcı olma vurgusuyla belirtmişlerdir.

Sosyal Bilgiler dersi kapsamında sanal müze kullanımı hakkında öğrenciler olumlu tutum sergilemişlerdir. Öğrenciler Sosyal Bilgiler dersi kazanımları ile ilgili olan tüm müzelere gezi düzenlemenin ya da bireysel olarak gezmenin zor olduğunu ancak sanal müze turları ile derste o müzeleri gezebileceklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca sanal müze gezilerinin dersi anlamalarına yardımcı olduklarını da belirtmişlerdir. Çok sayıda öğrenci sanal müze gezilerini sürdüreceklerini ifade etmiş, gezmeyeceklerini belirten öğrencilerin büyük çoğunluğu da müzeleri gerçek ortamlarında gezmeyi tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Öğrencin görüşleri doğrultusunda Sosyal Bilgiler dersinde yapılacak sanal müze gezilerinin öğrencilerin öğrenmelerine katkı sağlayacağı anlaşılmıştır. Bu sonuca benzer bir çalışma Ustaoglu (2012), “İlköğretim 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Türk Tarihinde Yolculuk Ünitesinde Sanal Müzelerin Kullanımının Öğrenci Başarısına Etkisi” tarafından yapılmıştır. Ustaoglu (2012), çalışma grubunu kontrol ve deney grubu olarak ayırmış ve ön test-son test uygulamasına göre sanal müze gezileri yapan öğrencilerin başarılarında anlamlı bir fark olduğu belirtilmiştir. Canlı (2016), “İlkokul 4. sınıf Görsel Sanatlar Dersinde Sanal Müze Uygulamasına İlişkin Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşleri” adlı çalışmasında sanal müze gezilerinin görsel sanatlar dersine olumlu katkısı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Peker (2014), “Sosyal Bilgiler Dersinde Sanal Müze Kullanımı ve Sosyal Bilgiler Öğretmeni Adaylarının Sanal Müze Kullanımına Yönelik Tutumları” adlı çalışmasında Sosyal Bilgiler öğretmeni adayları, Sosyal Bilgiler dersinde sanal müze kullanımının faydalı olduğunu ifade etmişlerdir. Benzer bir sonuç Turgut (2015), tarafından hazırlanan “Sosyal Bilgiler Dersinde Bir Eğitim Aracı Olarak Sanal Müzelerden Yararlanma” adlı çalışmada görülmektedir. Turgut (2015), yapılan sanal müze gezi etkinliklerinin kazanımları aktarmada katkı sağladığını, öğrencilerin etkinlik sırasında çok eğlendiklerini,

etkinliklerin derse hareket getirdiğini ve kendilerini müze gezisinde hissettiklerini ifade etmiştir.

Çalışmanın sonunda öğrenci görüşlerine göre Sosyal Bilgiler dersinde sanal müze turu etkinlikleri yapılmasının, öğrencilerin ders konularını öğrenmelerine katkı sağlayacağı anlaşılmıştır. Ayrıca sanal müze turlarının müze gezilerine bir alternatif oluşturarak zaman ve mekan kısıtlamasını ortadan kaldırdığı, ders ortamını zenginleştirdiği ve anlamayı kalıcı hale getirdiği de görüşlerde belirtilmiştir.

Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre şu öneriler yapılmıştır:

- Öğrencilerin sanal müze gezilerine katılımları da tıpkı müze gezisine katılma oranları gibi düşüktür. Akıllı tahtalar, okulların bilgisayar odaları ya da öğretmenlerin bireysel bilgisayarları ile sanal müze gezileri yaptırılarak derslerde aktif olarak kullanılması sağlanabilir.

- Öğrencilere sanal müze etkinlikleri ile ilgili ödev ya da boş zaman değerlendirici aktiviteler verilebilir.

- Öğretmenlere sanal müze turları hakkında hizmet içi eğitimleri verilebilir.

- Öğrencilerin büyük çoğunluğunun sanal müze gezisi yapmamış olmalarından hareketle aileleriyle gezebilecekleri sanal müze etkinlikleri tasarlanabilir.

KAYNAKÇA

- Aksoy, E. (2016). *İstanbul'daki Devlet Müzeleri ve Özel Müzelerin Reklam Stratejileri Açısından Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). T.C. İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akyüz, Y. (2003). *Türk Eğitim Tarihi* (25. Baskı). Ankara: Pegem Yayınevi.
- Altın, B. N. ve Demirtaş, S. (2009). Sosyal Bilgiler Dersinde Sınıf Dışı Eğitim Etkinlikleri (Müze Ve Arazi Çalışmaları). İçinde; *Sosyal Bilgiler Öğretimi* (2. Baskı), (Ed: M. Safran), ss. 509-543. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2010). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı*, (6. Baskı). Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Artar, M. (2016). Müzede Öğrenme. *Müze Profesyonelleri İçin Eğitim Modülü*. (2. Bölüm).
- Ata, B. (2002). *Müzelerle ve Tarihi Mekanlarla Tarih Öğretimi: Tarih Öğretmenlerinin "Müze Eğitimine" İlişkin Görüşleri*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Atagök, T. ve Özcan, O. (2001). Virtual Museum in Turkey. *Museum International*, 53(1), 42-45.
- Barlas Bozkuş, Ş. (2014). Kültür ve Sanat İletişimi Çerçevesinde Türkiye'de Sanal Müzelerin Gelişimi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, (26), 329-344.
- Bilgili, A. S. (2006). *Sosyal Bilgilerin Temelleri* (6. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.
- Bulut, P. ve Uzun, E. (2021). Sanal Müzeler ve Yaratıcı Drama için Bir Atölye Önerisi: Müze Sınıfa Geliyor!, *Yaratıcı Drama Dergisi*, 16(1), 131-156.
- Buyurgan, S. ve Mercin, L. (2005). *Görsel Sanatlar Eğitiminde Müze Eğitimi ve Uygulamaları* (1. Baskı). Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, Kılıç, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirci, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (1.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Canlı, K. (2016). *İlkokul 4. Sınıf Görsel Sanatlar Dersinde Sanal Müze Uygulamasına İlişkin Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Cezar, M. (1995). *Sanatta Batıya Açılış ve Osman Hamdi* (2. Baskı). Erol Kerim Aksoy Kültür, Eğitim, Spor ve Sağlık Vakfı Yayınları.
- Çolak, C. (2006). Sanal Müzeler. *inet-tr 06 XI. Türkiye'de İnternet Konferansı Bildirileri*, 311-312.
- Demirci, M. T. (2009). *Kültürel Öğelerin Öğretiminde Müze Gezilerinin Önemi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Doğanay, A. (2008). Çağdaş Sosyal Bilgiler Anlayışı Işığında Yeni Sosyal Bilgiler Programının Değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(2), 77-96.
- Doğanlı, A. S. (2019). *Sanal Müze Gezilerinin Farklı Lise Türlerindeki 9. Sınıf Öğrencilerinin Başarısına Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dolanbay, H. ve Tuncel, G. (2016). Sınıf Dışı Öğretim Teknikleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi. İçinde; *Alternatif Yaklaşımlarla Sosyal Bilgiler Eğitimi* (1.Baskı), (Ed: R. Sever, M. Aydın, ve E. Koçoğlu), ss. 341-397. Ankara: Pegem Yayınları.
- Düzgün, O. (2007). Sanal Müzecilik ve Müzelerimiz. İçinde; *Geçmişten Geleceğe Türkiye'de Müzecilik 1 Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 21-22 Mayıs 2007, Ankara, ss. 217-220.
- Erden, M. (Tarihsiz). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Ankara: Alkım Yayınevi.

- Eren, E. (1982). *İşletmelerde Yenilik Politikası*, İstanbul: Formül Matbaası.
- Ermiş, B. (2010). *İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersinde Üç Boyutlu Sanal Müze Ziyareti' Etkinliğine İlişkin Görüşleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gerçek, F. (1999). *Türk Müzeciliği*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Gökalp, Z. D. (2013). Müze Türleri. İçinde; *Müzecilik ve Sergileme* (Ed: E. Altınsapan ve N. Küçükhasaköylü). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını no:2958
- Gürel, H.N. (2007). Eczacıbaşı Sanal Müzesi. İçinde; *Geçmişten Geleceğe Türkiye'de Müzecilik I Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 21-22 Mayıs 2007, Ankara, ss. 221-221.
- International Council of Museums, (2021). <https://icom.museum/en/resources/standards-guidelines/museum-definition/> (Erişim Tarihi: 23.05.2021).
- İnan, D. (1995). Bilim Müzeleri. *Bilim Teknik Dergisi*, (333), 18-19.
- İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğü, (2011). *Müze Eğitimi*, İstanbul.
- Johnson, B. ve Christensen, L. (2014). *Eğitim Araştırmaları Nicel, Nitel Ve Karma Yaklaşımlar*. Ankara: Eğiten Kitap.
- Karadüz, A. ve Baytak, A. (2010). Teknoloji Destekli Öğretimin Türkçe Eğitimi Bölümü Öğrencileri Tarafından Nasıl Algılandığının İncelenmesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (20), 7-29.
- Keleş, V. (2003). Modern Müzecilik ve Türk Müzeciliği. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(1-2).
- Keskin, Y. (2012). Türkiye'de 1970li yıllardan Günümüze Kadar Yayınlanmış İlkokul, Ortaokul Ve İlköğretim Okulu Programlarında Yer Alan Tarih Dersi Konularının Dönemlere Göre İncelenmesi. *International Online Journal of Educational Sciences*, 4(2), 442-461.
- Kısa, Y. (2012). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Kullanımına İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Koçoğlu, E. ve Aydın, M. (2017). Alan Uzmanlarına Göre 2017 Sosyal Bilgiler Programının 2005 Programı Çerçevesinde Analizi. *International Journal of Social Science Research*, 6(1), 61-74.
- Köstüklü, N. (2001). *Sosyal Bilimler ve Tarih Öğretimi* (3. Baskı). Konya: Günay Ofset
- Kültür ve Turizm Bakanlığı, (2020). <https://pgm.ktb.gov.tr/TR-137113/muze-nedir.html> (Erişim Tarihi: 28.11.2020).
- Kültür ve Turizm Bakanlığı, (2021). <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-80160/muze-cesitleri.html> (Erişim Tarihi:21.02.2021).
- Kültür ve Turizm Bakanlığı, (2021). <https://sanalmuze.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 08.05.2021).
- Millî Eğitim Bakanlığı, (2005). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 4. ve 5.Sınıflar Öğretim Kılavuzu*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Millî Eğitim Bakanlığı, (2018). *T.C. İnkılap Tarihi Ve Atatürkçülük Dersi Öğretim Programı*, Ankara.
- Millî Eğitim Bakanlığı, (2018). *Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı*, Ankara.
- Millî Eğitim Bakanlığı, (2019). *Müze Eğitimi*, Millî Eğitim Bakanlığı Genel Yayın No:139, Ankara.
- Millî Eğitim Bakanlığı, (2021). *Sosyal Bilgiler Dersi Örnek Yıllık Plan*. <https://antalyaarge.meb.gov.tr/www/2021-2022-egitim-ogretim-yili-ornek-yillik-planlari/icerik/190> (Erişim Tarihi: 27.09.2021).
- Mertens, D. (1998). *Research methods in education and psychology*. New york: SAGE Pub.

- Meydan A. ve Akkuş, A. (2014). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Gezilerinin, Tarihi Ve Kültürel Değerlerin Kazandırılmasındaki Önemi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (29), 402-422.
- Onur, Bekir (1999). *Müze Eğitimi Ve Kültürel Kimlik Uluslararası İki Çalışma Raporu*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müze Eğitimi Anabilim Dalı Yayınları No:1, Ankara.
- Onur, Bekir (2012). *Çağdaş Müze, Eğitim ve Gelişim* (1.Baskı). Ankara: İmge Kitabevi.
- Özer, D. N. (2007). *Sanal Ortamda Müzecilik*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özkasım H. ve Ögel S.(2005). Türkiye’de Müzeciliğin Gelişimi, *itü dergisi/b sosyal bilimler*, 2(1), 96-102.
- Özmen, C. (2015). Dünyada ve Ülkemizde Sosyal Bilgiler. İçinde; *Sosyal Bilgiler Öğretimi* (1. Baskı), (Ed: C. Dönmez ve K. Yazıcı), ss. 3-22. Ankara: Pegem Akademi.
- Öztürk, C. (2012). Sosyal Bilgiler: Kavram, İçerik ve Program. İçinde; *Sosyal Bilgiler Öğretimi* (3. Baskı), (Ed: C. Öztürk), ss. 1-31. Ankara: Pegem Akademi.
- Patton, (2014). M. Q, *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*, Ankara: Pegem Akademi
- Peker, N. (2014). *Sosyal Bilgiler Dersinde Sanal Müze Kullanımı ve Sosyal Bilgiler Öğretmeni Adaylarının Sanal Müze Kullanımına Yönelik Tutumları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray.
- Safran, M. (2008). Sosyal Bilgiler Öğretimine Bakış. İçinde; *Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi* (1. Baskı), (Ed: B. Tay ve A. Öcal), ss. 2-16. Ankara: Pegem Akademi.
- Sağdıç, R. O. (2008). *Abidin Elderoğlu Sanal Müzesi Tasarımı*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Saraç, Ç. N. (2007). Çoklu Medya, Dijital Koleksiyonlar ve Sanal Müze. İçinde; *Geçmişten Geleceğe Türkiye’de Müzecilik I Sempozyumu*, 21-22 Aralık 2007, Ankara, ss. 209-217.
- Schweibenz, W. (2004). *Virtual Museums. The Development of Virtual Museums*, ICOM New Magazine.
- Sönmez, V. (2005). *Hayat ve Sosyal Bilgiler Öğretimi Öğretmen Kılavuzu* (5. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sönmez, V. (2010). *Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu* (6. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şentürk, M. (2019). *Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Müze Kullanımına İlişkin Görüşleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Tahiroğlu, M. ve Yıldırım, T. (2012). Sanal Ortamda Gerçekleştirilen Müze Gezilerinin İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumlarına Etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(39), 104-114.
- Tarman, B. (2011). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Laboratuvarların Yeri ve Önemi. İçinde; *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar-2* (1. Baskı), (Ed: R. Turan, A.M. Sünbül ve H. Akdağ), ss. 138-144. Ankara: Pegem Akademi.
- Tepecik, A. (2007). Sanat Eğitimi ve Sanal Müze. İçinde; *Geçmişten Geleceğe Türkiye’de Müzecilik I Sempozyumu*, 21-22 Aralık 2007, Ankara, ss. 233-240.
- Tezcan Akmehmet, K. (2005). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretiminde Arkeoloji Müzelerinin Nesne Merkezli Eğitim Etkinlikleriyle Kullanılması*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Tezcan Akmehmet, K. ve Ödekan, A. (2006). Müze Eğitiminin Tarihsel Gelişimi. *İTÜ Dergisi/b*, 3(1), 47-58.
- Tezcan Akmehmet, K. (2008). Müzelerin Tarih Öğretiminde Nesne Merkezli Eğitim Etkinlikleriyle Kullanılması ve İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretimi. *Milli Eğitim*, 37 (180), 50-67.
- Turgut, G. (2015). *Sosyal Bilgiler Dersinde Bir Eğitim Aracı Olarak Sanal Müzelerden Yararlanma*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Türk Dil Kurumu, (2021). <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 22.05.2021).
- Uçankuş, H. T. (2000). *Bir İnsan ve Uygarlık Bilimi Arkeoloji. Kültür Bakanlığı Sanat Eserleri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Uralman, H. (2006). 21. Yüzyıla Giderken Bir Bilgi Kurumu Olarak Müze. *Bilgi Dünyası*, 7(2), 250-266.
- Uslu, Ö. (2008). *İlköğretim İkinci Kademesinde Görsel Sanatlar Dersinde Müze ile Eğitimin Etkileşimli (interaktif) Ortamda Gerçekleştirilmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ustaoglu, A. (2012). *İlköğretim 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Türk Tarihinde Yolculuk Ünitesinde Sanal Müzelerin Kullanımının Öğrenci Başarısına Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yalçın, A. ve Akhan, N. E. (2019). Cumhuriyetten Günümüze Sosyal Bilgiler Programlarının Sosyal Bilgiler Öğretim Yaklaşımlarına Göre İncelenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 12(3), 842-873.
- Yaşar, Ş. ve Bayır, Ö. G. (2010). İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Bakış Açısıyla Sosyal Bilgiler. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 5(3), 1213-1225.
- Yavuz, S. (2015). *Dünya ve Türkiye Müzeleri*, İstanbul Üniversitesi Açık Ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Kültürel Miras Ve Turizm Ön Lisans Programı, İstanbul.
- Yeşiltepe, D. S. (2010). *Osmanlı Döneminde Coğrafyanın Müfredatta Yer Alması ve Hazırlanan İlk Ders Kitapları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Seçkin yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (8.Baskı). Ankara: Seçkin yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (10. Baskı). Ankara: Seçkin yayıncılık.
- Yücel, E. (1999). *Türkiye’de Müzecilik*. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Yücel, E. (2006). Müze. İçinde; *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (32. Cilt) (ss. 240-243). İstanbul: TDV İslam Araştırmaları Merkezi.
- Yüksel, A. N. (2020). Nitel Bir Araştırma Tekniği Olarak: Görüşme. *International Social Sciences Studies Journal*. (56), 547-552.

EKLER

Ek 1: İzin ve Görüşme Formu



T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-59090411-20-26303122
Konu : Anket ve Araştırma İzni (Ceylan ÇINAR)

10/06/2021

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi : a) Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21.01.2020 tarihli ve 2020/2 sayılı genelgesi.
b) Afyon Kocatepe Üniversitesinin 01.06.2021 tarihli ve 24695 sayılı yazısı..
c) Müdürlüğümüz Araştırma ve Anket Komisyonunun 09.06.2021 tarihli tutanağı.

Araştırma Konusu : Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrencilerin Sanal Müze Ve Müze Etkinlikleri Hakkındaki Görüşleri
Araştırma Türü : Anket
Araştırma Yeri : İstanbul
Araştırma Kişiler : Ortaokullar
Araştırmanın Süresi : 2020 - 2021 Eğitim ve Öğretim Yılı

Yukarıda bilgileri verilen araştırmanın; 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununa aykırı olarak kişisel veri istenmemesi, öğrenci velilerinden açık rıza onayı alınması, yüz yüze eğitime geçmiş olan kurumlarımızda, Covid-19 tedbirlerinin araştırmacı ve ilgili kurum idarelerince alınması, bilimsel amaç dışında kullanılmaması, bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarımıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun kamuoyuyla paylaşılmaması ve araştırma bittikten sonra 2 (iki) hafta içerisinde Müdürlüğümüze gönderilmesi, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim ve öğretimi aksatmayacak şekilde, ilgi (a) genelge esasları dâhilinde uygulanması kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Levent YAZICI
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
10/06/2021
Dr. Hasan Hüseyin CAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

- Ek:
1- İlgi (b) Yazı ve Ekleri (8 Sayfa)
2- İlgi (c) Tutanak (1 Sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Adres : Binbirdirek Mah. İmran Öktem Cad. No: 1 Sultanahmet Fatih İstanbul Belge Doğrulama : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Telefon : 0212 384 36 30 Bilgi için : Aydın BALTA
E-posta : stratejigelistirme34@meb.gov.tr Unvanı : Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr İnternet Adresi : <http://istanbul.meb.gov.tr/>

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 4b2b-6919-3d8c-9b79-6aea kodu ile teyit edilebilir.



26147623/01

| İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğü ANKET ARAŞTIRMA KOMİSYONU DEĞERLENDİRME FORMU | | | | | | | | | | |
|--|--------------------------|--|-------------------------------|--------------------------|--|-------------------------------|--------------------------|--------------------------|--|--------------------------|
| ARAŞTIRMA SAHİBİNİN | | | | | | | | | | |
| Adı Soyadı | | Ceylan ÇINAR | | | | | | | | |
| Kurumu / Üniversitesi | | Afyon Kocatepe Üniversitesi | | | | | | | | |
| Araştırma Yapılacak İller | | İstanbul | | | | | | | | |
| Araştırma Yapılacak Eğitim Kurumu ve Kademesi | | Arnavutköy,,,,,Ortaokullar | | | | | | | | |
| Araştırmanın Konusu | | Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrencilerin Sanal Müze ve Müze Etkinlikleri Hakkındaki Görüşleri | | | | | | | | |
| Üniversite / Kurum Onayı | | Var | | | | | | | | |
| Veri Toplama Araçları | | | | | | | | | | |
| MEB 21/01/2020 tarih ve 1563890 sayılı 2020/2 Genelge Kapsamında Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinlerinde Dikkat Edilecek Hususlar | | | | | | | | | | |
| Maddeler | Uygun | Uygun Değil | Maddeler | Uygun | Uygun Değil | Maddeler | Uygun | Uygun Değil | | |
| 2020/2 Genelgenin 1. Maddesi | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | 2020/2 Genelgenin 2. Maddesi | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | 2020/2 Genelgenin 3. Maddesi | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | | |
| 2020/2 Genelgenin 4. Maddesi | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | 2020/2 Genelgenin 5. Maddesi | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | 2020/2 Genelgenin 6. Maddesi | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | | |
| 2020/2 Genelgenin 7. Maddesi | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | 2020/2 Genelgenin 8. Maddesi | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | 2020/2 Genelgenin 9. Maddesi | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | | |
| 2020/2 Genelgenin 10. Maddesi | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | 2020/2 Genelgenin 11. Maddesi | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | 2020/2 Genelgenin 12. Maddesi | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | | |
| 2020/2 Genelgenin 13. Maddesi | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | 2020/2 Genelgenin 14. Maddesi | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | 2020/2 Genelgenin 15. Maddesi | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | | |
| 2020/2 Genelgenin 16. Maddesi | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | 2020/2 Genelgenin 17. Maddesi | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | 2020/2 Genelgenin 18. Maddesi | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | | |
| 2020/2 Genelgenin 19. Maddesi | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | 2020/2 Genelgenin 20. Maddesi | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | 2020/2 Genelgenin 21. Maddesi | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | | |
| 2020/2 Genelgenin 22. Maddesi | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | 2020/2 Genelgenin 23. Maddesi | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | 2020/2 Genelgenin 24. Maddesi | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | | |
| 2020/2 Genelgenin 25. Maddesi | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | 2020/2 Genelgenin 26. Maddesi | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | 2020/2 Genelgenin 27. Maddesi | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | | |
| 2020/2 Genelgenin 28. Maddesi | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | 2020/2 Genelgenin 20. Maddesi | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | 2020/2 Genelgenin 30. Maddesi | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | | |
| 2020/2 Genelgenin 31. Maddesi | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | 2020/2 Genelgenin 32. Maddesi | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | 2020/2 Genelgenin 33. Maddesi | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | | |
| 2020/2 Genelgenin 34. Maddesi | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | | | | | | | | |
| KOMİSYON GÖRÜŞÜ | | | | | | | | | | |
| Veri toplama araçlarının eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde gönüllülük esasına dayalı olarak uygulanması ve araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılması koşuluyla yürütülmesinde bir sakınca bulunmamaktadır <input type="checkbox"/> bulunmamaktadır <input checked="" type="checkbox"/> | | | | | | | | | | |
| Komisyon Kararı | | | | | Uyundur | | | | | Oybirliğiyle Alınmıştır. |
| KOMİSYON | | | | | | | | | | |
| Açıklama: | | | | | Ünvan-Adı Soyadı-İmza | | | | | |
| | | | | | (9.06.2021) Üye: <i>Mehmet Korkmaz</i> | | | | | |
| | | | | | (9.06.2021) Üye: <i>Ercan Kaya</i> | | | | | |
| | | | | | (9.06.2021) Üye: <i>Mehmet Selim</i> | | | | | |

Afiyon Kocatepe Üniversitesi
Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu
BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Sizi Ceylan Çınar tarafından yürütölen ‘‘Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin sanal müze ve müze etkinlikleri hakkındaki göröşleri’’ başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmanın amacı Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin sanal müze ve müze etkinlikleri hakkındaki göröşlerini belirlemektir. Araştırmada sizden tahminen 60 dakika ayırmanız istenmektedir. Araştırmaya sizin dışınızda tahminen 99 kişi katılacaktır. Sizlerden ders konularınız ile ilgili iki sanal müze gezisi yapmanız istenecek ardından da sizlere verilen 2 sanal müze etkinliği ile göröşme formunu doldurmanız istenecektir. Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllölük** esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz **gizli tutulacaktır**; ancak verileriniz yayın amacı ile kullanılabilir. İletişim bilgileriniz ise sadece izninize bağlı olarak ve farklı araştırmacıların sizinle iletişime geçebilmesi için ‘‘ortak katılımcı havuzuna’’ aktarılabilir. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya şimdi sorabilir veya ceylancinar101@gmail.com e-posta adresi ve 05416624329 numaralı telefondan ulaşabilirsiniz. Araştırma tamamlandığında genel/size özel sonuçların sizinle paylaşılmasını istiyorsanız lütfen araştırmacıya iletiniz.

Kişi ve kurumları aşağılayan, rencide eden veya hakaret içeren cevaplar değerlendirmeye alınmayacaktır. Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllölük olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı/araştırmacılar tarafından yapıldı. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güven verildi.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Velvet veya Vesayet Altında Bulunanlar İçin:

Veli veya Vasisinin

Adı Soyadı:

İmzası:

Araştırmacının

Adı-Soyadı: Ceylan Çınar

İmzası: _____



Sanal Müze Görüşme Soruları

Değerli Öğrenciler:

Bu bölümde size sorulan sorulara parantez içine 'X' işareti koyarak cevap veriniz. Eğer sorularda sizden açıklama isteniyorsa o kısımları ayrıntılı olarak cevaplayınız.

1.Cinsiyetiniz:

Kız

Erkek

2.Annenizin Eğitim Durumu:

Okuma yazma bilmiyor İlkokul mezunu Ortaokul mezunu

Lise mezunu Yüksekokul Üniversite ve üstü

3.Babanızın Eğitim Durumu:

Okuma yazma bilmiyor İlkokul mezunu Ortaokul mezunu

Lise mezunu Yüksekokul Üniversite ve üstü

4. Sanal müze etkinliğine hangi cihazdan bağlanacaksınız?

Bilgisayar Cep telefonu Tablet

5. Sizce bilgisayar ve internet kullanma düzeyiniz hangi seviyede?

Çok iyi İyi Orta Kötü

6. Daha önce hiç müze ziyaretinde bulundunuz mu? Bulduysanız eğer:

a) Hangi müzeleri ziyaret ettiniz?

b) Sosyal Bilgiler dersinde müze kullanımının konuları öğrenmenize katkı sağlıyor musunuz?



Evet Hayır

Çünkü:

7. Etkinliğe katılmadan önce hiç sanal müze gezisi yapmış mıydınız? Yaptıysanız eğer:

a) Hangi sanal müzeleri ziyaret gittiniz?

b) Müze gezisini sanal müzeden ayıran noktalar nelerdir?

c) Sanal müze gezisinin avantajları nelerdir?

d) Sanal müze gezisinin dezavantajları nelerdir?

e) Sosyal Bilgiler dersinde sanal müze kullanımının konuları öğrenmenize katkı sağlayacağını düşünüyor musunuz?

Evet Hayır

Çünkü:

8) Sanal müze gezilerini yaparken ne gibi sıkıntılar yaşadınız ?

9) Sanal müze gezisi yapmayı sürdüreceksiniz mi?

Evet Hayır

Çünkü:



ETKİNLİK 1

KURTULUŞ SAVAŞI MÜZESİ (I. TBMM) SANAL MÜZE GEZİSİ

Değerli Öğrenciler:

Yapılacak olan ilk sanal müze gezimiz Kurtuluş Savaşı Müzesi'ne olacaktır. Süreniz 30 dakikadır. Sürenin ilk 10 dakikasında müzeyi tanıyabilmeniz için serbest şekilde gezeceksiniz. 10. Dakikanın ardından aşağıda verilen sorulara cevap bulmak için sanal turunuzu devam ettiriniz.

- 1.Riyaset Divanı yazan odayı bulunuz. Divanın ne için kullanıldığını öğrenip yazınız.
2. Reis Odasına yazan odayı bulunuz. Odanın sağ tarafında bulunan panonun önemini 1 cümle ile yazıp ardından resmediniz.
- 3.Reis Odasının sol tarafında bulunan panoda yazan 'Müslümanlar haşrederek ta'nzim etsin adına. Çün fedai-i can ettin milletin imdadına.' sözünde sizce ne anlatılıyor olabilir?
4. Meclis salonuna bulunuz. Meclis salonundaki eşyalar nereden alınmış? Öğrendiğiniz bilgi doğrultusunda o dönemin şartları hakkında ne düşünüyorsunuz?
5. TBMM sanal gezisini sonlandırdınız. Meclis hakkında genel bir değerlendirme yapınız.



ETKİNLİK 2

CUMHURİYET MÜZESİ(II. TBMM) SANALMÜZE GEZİSİ

Değerli Öğrenciler:

Yapılacak olan ikinci sanal müze gezimiz Cumhuriyet Müzesi'ne olacaktır. Süreniz 30 dakikadır. Sürenin ilk 10 dakikasında müzeyi tanıyabilmeniz için serbest şekilde gezeceksiniz. 10. Dakikanın ardından aşağıda verilen sorulara cevap bulmak için sanal turunuzu devam ettiriniz.

1. Girişte yazan 'Hakimiyet Milletindir' sözünden ne anlıyorsunuz? ve bu söz meclisin hangi bölümünde yazılı olarak bulunmaktaydı?

2. Zemin kattaki bayrağın bulunduğu odaya giriniz. Orada bulunan Osmanlı bayrağı I. Dünya Savaşı'nda kimin eline geçti ve bize ne zaman iade edildi?

3. Atatürk'ün bir Amerika vatandaşı olan Curtis'e yazmış olduğu mektubu bulunuz. Mektupta Atatürk, Curtis'e ve Amerika vatandaşlarına ne tavsiye vermiştir?

4. Yapmış olduğunuz gezi doğrultusunda şu sorulara cevap veriniz.

a) 2. TBMM Binası kim tarafından yapılmıştır?

b) 2. TBMM Binası hangi yıllar arasında kullanılmıştır?



c) Meclisin ilk baştaki milletvekili sayısı kaçtı ve son halinde kaç milletvekili vardır?

5. 2 farklı sanal müze gezisi tamamladınız. Gezi sonucunda iki müze arasında nasıl bir fark gördünüz?

6. Gezmiş olduğunuz 1. ve 2. TBMM'yi o dönemin şartlarına göre ayrı ayrı değerlendiriniz.



